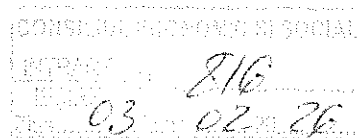

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 108/2022 privind decarbonizarea sectorului energetic

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa proiectului de act normativ

Propunerea legislativă este inițiată în temeiul art. 74 alin. (1), art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

2.2. Descrierea situației actuale

1. Contextul geopolitic actual

1. La 24 februarie 2022, Federația Rusă a invadat Ucraina, într-o escaladare majoră a războiului ruso-ucrainean, care a început în 2014. Invazia a ucis zeci de mii de oameni de ambele părți, a distrus economia națională a Ucrainei, precum și o serie de infrastructuri critice, dintre care cele mai relevante sunt cele energetice. Forțele rusești au fost responsabile pentru victimele civile în masă și pentru torturarea soldaților ucraineni capturați. Până în iunie 2022, aproximativ 8 milioane de ucraineni au fost strămutați în interiorul țării. Peste 6,2 milioane de persoane au fugit din țară până în septembrie 2023, devenind cea mai mare criză a refugiaților din Europa de la cel de-al Doilea Război Mondial încoace¹.
2. Înainte de invazie, trupele rusești s-au concentrat în apropierea granițelor Ucrainei, în condițiile în care oficialii ruși au negat planurile de atac. Vladimir Putin a anunțat o „operațiune militară specială” pentru a sprijini republicile separatiste Donețk și Lugansk, ale căror forțe militare luptau împotriva

¹ Disponibil la: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>; accesat la data de 04.10.2025.

Ucrainei în conflictul din Donbas, susținând că scopul este „demilitarizarea” și „denazificarea” Ucrainei. Atacurile aeriene rusești și o invazie terestră au fost lansate pe un front nordic din Belarus spre Kiev, un front nord-estic spre Harkov, un front sudic din Crimeea și un front sud-estic din Donbas. Ucraina a decretat legea marțială și a ordonat o mobilizare generală.

3. Rusia a capturat Herson în martie și Mariupol în mai, după un asediu distructiv. În aprilie, Rusia a lansat o nouă bătălie a Donbasului. **Forțele rusești au continuat să bombardeze obiective militare și civile aflate departe de linia frontului, inclusiv rețeaua energetică, pe tot parcursul iernii 2022.** La sfârșitul anului 2022, Ucraina a lansat contraofensive în sud și în est. La scurt timp după aceea, Rusia a anunțat anexarea ilegală a patru oblasturi parțial ocupate. În noiembrie, Ucraina a recucerit părți din regiunea Herson. În februarie 2023, Rusia a mobilizat aproape 200.000 de soldați pentru o nouă ofensivă în Donbas. În iunie 2023, Ucraina a lansat o altă contraofensivă în sud-est.
4. Invazia a fost întâmpinată cu o condamnare internațională pe scară largă. Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat rezoluție prin care a condamnat invazia și a cerut retragerea completă a forțelor rusești. Curtea Internațională de Justiție a ordonat Rusiei să suspende operațiunile militare, iar Consiliul Europei a expulzat Rusia. Numeroase țări au impus sancțiuni Rusiei, precum și aliatului său, Belarus, și au oferit ajutor umanitar și militar Ucrainei. Au avut loc proteste în întreaga lume; cele din Rusia au fost întâmpinate cu arestări în masă și cu o cenzură sporită a mass-media. Peste 1.000 de companii au părăsit Rusia și Belarus ca răspuns la invazie. Curtea Penală Internațională a deschis o anchetă privind posibile crime împotriva umanității, crime de război, răpirea de copii și genocid în timpul invaziei, emițând un mandat de arestare pe numele lui președintelui Federației Ruse în martie 2023.
5. Uniunea Europeană (UE) și statele sale membre condamnă cu fermitate războiul de agresiune brutal al Rusiei împotriva Ucrainei și anexarea ilegală a regiunilor Donețk, Lugansk, Zaporijia și Herson ale Ucrainei. Acestea condamnă, de asemenea, implicarea Belarusului în agresiunea militară a Rusiei².
6. Corpul 22 al armatei ruse s-a apropiat de centrala nucleară Zaporizhzhia pe 26 februarie 2022 și a asediat Enerhodar pentru a prelua controlul asupra acesteia. A izbucnit un incendiu, dar Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) a declarat ulterior că echipamentele esențiale nu au fost deteriorate. Centrala nucleară a căzut sub control rusesc, dar, în ciuda incendiilor, nu a înregistrat scurgeri de radiații.
7. Bombardamentele au lovit depozitele de cenușă de cărbune de la centrala electrică vecină pe 23 august, iar cenușa a luat foc până pe 25 august. Linia de transmisie de 750 kV către substația Dniprovska, care a fost singura dintre cele patru linii de transmisie de 750 kV care nu fusese încă avariata și întreruptă de acțiunile militare, trece peste depozitele de cenușă. La 25 august, la ora 12:12 p.m., linia a fost întreruptă din cauza incendiului de dedesubt, deconectând centrala și cele două reactoare în funcțiune de la rețeaua națională pentru prima dată de când a început să funcționeze în 1985. Ca răspuns, generatoarele de rezervă ale reactorului 5 și pompele de răcire au pornit, iar reactorul 6 a redus producția.

² Disponibil la: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/#invasion>; accesat la data de 04.10.2025.

II. Criza energetică provocată de războiul de agresiune al Federației Ruse în Ucraina

1. Războiul nejustificat și neprovocat al Rusiei împotriva Ucrainei a avut un impact puternic asupra piețelor energiei. Țările UE sunt nevoite să coordonează îndeaproape acțiunile menite să asigure aprovizionarea cu energie și prețuri accesibile.
2. Prețurile energiei sunt volatile de la jumătatea anului 2021. Prețul combustibililor în UE³ a crescut ca urmare a agresiunii neprovocate și nejustificate a Rusiei împotriva Ucrainei, care a generat, de asemenea, preocupări legate de securitatea aprovizionării cu energie. Decizia Rusiei de a suspenda livrările de gaze către mai multe state membre ale UE a afectat și mai mult situația.
3. Prin declarația de la Versailles, convenită în martie 2022, liderii UE ai celor 27 de state membre au convenit să elimine treptat și în cel mai scurt timp posibil dependența UE de combustibili fosili din Rusia. La 30-31 mai 2022, Consiliul European a convenit asupra unei interdicții pentru aproape 90% din totalul importurilor de petrol din Rusia până la sfârșitul lui 2022, cu o excepție temporară pentru țițeiul livrat prin conducte.
4. La 24 noiembrie 2022, Consiliul a convenit asupra conținutului noilor măsuri menite să asigure și să partajeze aprovizionarea cu gaze în UE. Noile măsuri:
 - vor îmbunătăți solidaritatea în cazul unei urgențe reale și al unui deficit de aprovizionare cu gaze naturale;
 - vor asigura o mai bună coordonare a achizițiilor comune de gaze;
 - vor limita volatilitatea prețurilor la gaze și la energia electrică;
 - vor stabili indici de referință fiabili pentru prețul gazelor.

III. Despre resursele carbonifere ale României

România dispune de rezerve variate de cărbune (antracit, huilă, cărbune brun, lignit și turbă) localizate în 22 de bazine carbonifere în care au fost puse în evidență și cercetate 299 perimetre miniere. Vârsta zăcămintelor de cărbuni variază între Carbonifer târziu (Westphalian – Stephanian) și Pliocen (Dacian-Romanian). Distribuția bazinelor purtătoare de cărbuni din România, evidențiate după vârstă geologică.

În subsolul Bazinului carbonifer al Văii Jiului este concentrat cel mai mare zăcămint de huilă din România. Rezervele geologice de huilă au putere calorică superioară, cuprinsă între 24 – 32 MJ/kg, cu un indice de reflectanță medie între 0,572 – 0,905, valori care, în conformitate cu Clasificarea Internațională a Cărbunilor din strat, adoptat de Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa, se încadrează în:

- Grupa: cărbuni bituminoși (orto și para);
- Rangul: mediu

Conform acestui document cărbunii de rang superior (sau huile) sunt acei cărbuni de rang mediu și superior care prezintă:

³ Disponibil la: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-on-the-markets-eu-response/>; accesat la data de 04.10.2025.

- Putere calorifică superioară (umiditate, fără cenușă) mai mare sau egală cu 24 MJ/kg sau
- Putere calorifică superioară (umiditate, fără cenușă) mai mică de **24 MJ/kg** și o **reflectanță mai mare sau egală cu 0,6%**, parametrii între care se situează și cărbunele exploatat de către sucursalele miniere din cadrul SC CEH-SA.

Zona de exploatare a huilei din bazinul carbonifer al Văii Jiului se află în partea extrem sudică a județului Hunedoara, în depresiunea intramontană Petroșani, extinzându-se pe o lungime de circa 42 km și cu lățimea variind între **3 și 7 km** (<http://www.cnh.ro/galeria1.htm>). Această zonă a început să fie cunoscută încă din anul 1782, când au fost observate strate de cărbune, în afloriment, care s-au aprins și au ars multă vreme. Bazinul carbonifer Valea Jiului este singurul loc din România din care se exploatează, în acest moment, cărbune superior – HUILĂ, prin intermediul sucursalelor miniere din cadrul SC CEH-SA.

Dintre zăcămintele de cărbuni din România, cele de lignit sunt cele mai mari. Din punct de vedere structural-genetic zăcămintele cele mai importante sunt legate de depresiunea marginală (Avanfosa Carpatice) în Oltenia și mai puțin în Muntenia, apoi în câteva bazine intramontane, dar și câteva în umplutura neogenă a Depresiunii Panonice și cuvertura neogenă a Platformei Moesice și Platformei Moldovenesti.

În umplutura neogenă a avansei și mai puțin în cuvertura neogenă a Platformei Moesice, dintre Dunăre și Luncaș, se găsesc cele mai importante zăcămintele de cărbuni din România, el singur **cuprinzând mai mult de 80 %** din rezervele de cărbuni energetici ai țării.

În general, carbunii din Oltenia au conținut ridicat în cenușă, la Anah media plasându-se la peste 25 %, umiditatea este de 20-42,5 % (Wt), iar **puterea calorifică inițială este cuprinsă între 1330 și 3558 Kcal/kg**.

Cărbunele reprezintă o sursă importantă de producere a energiei electrice, acoperind în medie între 17,35%, în anul 2020 și 19,66 %, la nivelul datei de 31 martie 2022, din producția totală de energie electrică la nivel național, potrivit datelor privind „Starea sistemului energetic național în timp real”, postate pe site-ul Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice Transelectrica S.A. – CNTEE Transelectrica S.A.

În prezent, **puterea instalată în capacitățile de producție a energiei electrice pe bază de cărbune este de 2812.2 MW, situându-se pe locul 4, după hidro, eolian și hidrocarburi⁴**.

Principalii producători de energie electrică și termică pe baza de cărbune sunt:

- Societatea Complexul Energetic Oltenia S.A., principalul producător de energie din România pe bază de lignit indigen, cota sa medie de piață fiind de circa 24%. Până în prezent, Complexul Energetic Oltenia a contribuit semnificativ la asigurarea securității energetice naționale, în principal în momentele extreme de secetă prelungită sau în perioadele de iarnă cu temperaturi scăzute, perioade în care aportul centralelor pe cărbune în structura producției, la nivel național, a crescut până la aproape 35%. Totodată, Complexul

⁴Disponibil la: <https://arhiva.anre.ro/ro/energie-electrica/rapoarte/puterea-instalata-in-capacitatiile-de-productie-energie-electrica>; accesat la data de 27.09.2025.

Energetic Oltenia asigură agentul termic pentru încălzirea centralizată și apa caldă menajeră a municipiului Craiova, aproximativ 300.000 de locuitori:

- Societatea Complexul Energetic Hunedoara S.A., în insolvență, având ca obiect de activitate producerea, furnizarea și comercializarea energiei electrice pe bază de ulei, prin Sucursala Electrocentrale Paroșeni, care desfășoară activități cu profil energetic;
- Societatea CET Govora S.A., care are ca activități producerea și furnizarea de energie electrică pe bază de lignit, producerea, transportul și distribuția de energie termică, precum și exploatarea lignitului la exploatarea miniere din jud. Vâlcea – carierele Alunu și Berbești.
- Societatea Termo-Service Iași, societate subordonată Consiliului Local Iași, din cadrul Primăriei Iași, cu obiect de activitate producerea energiei electrice și producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei termice. Energia electrică și termică în cogenerare este produsă pe bază de ulei achiziționată din import.

IV. Atacuri asupra infrastructurilor energetice naționale

În contextul războiului de agresiune al Federației Ruse asupra Ucrainei s-au constatat o serie de operații militare care s-au concentrat asupra unor infrastructuri energetice de pe teritoriul Ucrainei și, prin atacuri hibride, și asupra statelor vecine, astfel amintim:

- atacul cu rachete asupra instalațiilor electrice din Rivne, Jîtomir, Kiev, Dnipropetrovsk și Harkov, Ucraina, din 21.09.2023⁵;
- atacuri asupra infrastructurii energetice care a indisponibilizat 50% din sistemul Energetic al Ucrainei în 16.12.2022⁶;
- atacul cu obuze asupra Centralei nucleare de la Zaporojie, Ucraina, din 20.11.2022⁷;
- atac cibernetic de tip malware, denumit Industroyer2, asupra sistemelor informatice din electricitate din Ucraina, lansat de gruparea Sandworm controlată de serviciile de informații rusești, la data de 8 aprilie 2022⁸;
- atac cibernetic asupra infrastructurii SCADA aparținând Distribuție Energie Electrică România, zona Transilvania Nord în data de 14.05.2023⁹;

Toate aceste atacuri, convenționale sau hibride, au fost de natură pune în incapacitate de funcționare totală sau parțială sistemul energetic al Ucrainei și/sau al statelor vecine. Unul sau mai multe atacuri similare

⁵ Disponibil: <https://romania.europalibera.org/a/rusia-atacuri-ucraina-energie/32602861.html>; accesat la data de 27.09.2025;

⁶ Disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/alarma-acriana-in-ucraina-vineri-dimineata-dupa-ce-rusii-au-lansat-pestre-70-de-rachete-asupra-mai-multor-orase-2185891>; accesat la data de 27.09.2025.

⁷ Disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/rusia-bombardeaza-o-zona-din-rezidentiala-nikopol-ucraina-respinge-atacurile-rusesti-din-jurul-a-sapte-asezari-din-lugansk-si-donetsk-2157273>; accesat la data de 27.09.2025.

⁸ Disponibil la: <https://www.g4media.ro/ucraina-a-dejucat-un-atac-cibernetic-rus-ce-viza-una-dintre-instalatiile-sale-energetice-atacul-comis-de-pirati-informatici-cu-legaturi-cu-serviciile-secrete-ruse-era-menit-sa-lase-milioa.html>; accesat la data de 27.09.2025;

⁹ Disponibil la: <https://financialintelligence.ro/atac-cibernetic-asupra-infrastructurii-scada-apartinand-distributie-energie-electrica-romania-zona-transilvania-nord/>; accesat la data de 02.10.2025;

constituie riscuri și pentru securitatea energetică a României, motiv pentru care se impune crearea unei surse de rezervă pentru producerea energiei electrice.

Dublat de agresiunile Federației Ruse la granița României sunt și căderile necontrolate ale unor drone pe teritoriul național¹⁰, urmare a activităților ofensive și defensive de pe linia vecină a frontului. Devierea unor drone militare din zona de conflict sau chiar survolarea unor drone inamice la joasă altitudine și intrarea lor în spațiul aerian românesc reprezintă riscuri legitime care pot afecta integritatea unor infrastructuri energetice naționale în cazul în care acele drone sunt de tipul "kamikaze" sau "Loitering munition" și urmăresc lovirea unor astfel de obiective energetice. Într-un asemenea scenariu de risc este important ca România să aibă o rezervă energetică, precum și o rezervă energetică de producere a energiei electrice care să înlocuiască de urgență scăderea bruscă a cantității de energie în SEN, urmare a unui dezastru care a indisponibilizat total sau parțial o resursă energetică în funcțiune.

V. Securitatea energetică a României, parte componentă a securității naționale

Cu privire la **definiția legală a noțiunii de securitate națională**, aceasta este consacrată de art. 1 din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, care prevede că: "*prin securitatea națională a României se înțelege starea de legalitate, de echilibru și de stabilitate socială, economică și politică necesară existenței și dezvoltării statului național român ca stat suveran, unitar, independent și indivizibil, menținerii ordinii de drept, precum și a climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, potrivit principiilor și normelor democratice statornicite prin Constituție*". Definiția legală prevede ca **valori supreme** legalitatea, echilibrul și stabilitatea socială, economică și politică a statului, preluând, după cum vom putea vedea, ipoteza securității naționale consacrate în doctrina majoritară de studii de securitate. Apoi, definiția preia elementele fundamentale care definesc statul român din art. 1 din Constituția României. Astfel, securitatea națională a României recunoaște supremația sistemului constituțional și fundamentul juridic al statului român. Securitatea națională a României presupune, așadar, o stare care garantează existența și dezvoltarea "*cărții de identitate*"¹¹ a statului, dar și a statului însuși. Din această perspectivă putem afirma, fără teama de a greși, că securitatea națională este strâns legată de Constituție și constituționalism, fiind gândită ca un scut care să apere valorile fundamentale, temelia și esența statului român. Față de dreptul penal, care apără doar acele comportamente pe care oamenii le consideră periculoase și le califică drept infracțiuni, securitatea națională apără statul de orice fel de comportament care poate să aducă atingere caracterului său consacrat de Constituție.

De asemenea, **potrivit Hotărârii Parlamentului României nr. 22/2020 privind aprobarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, parag. 13 introducere, cap I. parag. 31, cap IV parag. 119 și 133, cap V parag. 172, 175 și 179, securitatea energetică a României este parte componentă a securității naționale a României**. De asemenea, acest fapt reiese și din interpretarea sistematică a **disp. art. 1 și art. 3 lit. m) din Legea nr. 51/1991**, care prevede drept amenințări la adresa securității naționale a României "*orice acțiuni sau inacțiuni care lezează interesele economice strategice ale României, cele care au ca efect periclitarea, gestionarea ilegală, degradarea ori distrugerea*

¹⁰ Disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/bucati-dintr-o-drona-ruseasca-au-cazut-in-romania-ministrul-apararii-este-la-fata-locului-2494771>; accesat la data 27.09.2025.

¹¹ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, "Articolul 1. Statul român" în Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Constituția României. comentariu pe articole, ediția a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2019, p. 3.

resurselor naturale (n.a: energetice), fondurilor forestier, cinegetic și piscicol, apelor și altor asemenea resurse, precum și monopolizarea ori blocarea accesului la acestea, cu consecințe la nivel național sau regional”.

Hotărârea Parlamentului României nr. 48/2025 privind aprobarea Strategiei naționale de apărare a țării pentru perioada 2025-2030, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1092 din 26 noiembrie 2025, reține următoarele:

- **Cap. 1, Secțiunea 1.1, Paragraful 11 prevede:** „...domeniul economic contribuie la asigurarea securității naționale prin sectoare strategice sau importante precum: producția de **energie**, inclusiv extracția de **hidrocarburi, mineritul**, cu precădere de **materii prime rare**...”
- **Cap. 1, Secțiunea 1.1, Paragraful 12 prevede:** „...Statutul României... trebuie să reflecte... dimensiunile sale teritoriale, demografice și economice, inclusiv sub aspectul **resurselor naturale**...”
- **Cap. 2, Secțiunea 2.1, Paragraful 24 prevede:** „...acțiunile de control și limitare a accesului la **resurse critice și metale rare**...”
- **Cap. 2, Secțiunea 2.2, Paragraful 33 prevede:** „...pun în pericol... siguranța navigației, a infrastructurilor critice onshore și offshore și a **exploatării resurselor energetice** prin platforme marine...”
- **Cap. 2, Secțiunea 2.2, Paragraful 35 prevede:** „...provocare pentru transformarea României... în cel mai mare producător de **gaze** din UE.”
- **Cap. 2, Secțiunea 2.2, Paragraful 38 prevede:** „Tranziția energetică globală... introduce dependențe și vulnerabilități legate de accesul la **materiile prime critice**...”
- **Cap. 3, Secțiunea 3.1, Paragraful 48 prevede:** „Afectarea infrastructurilor critice... inclusiv a celor destinate... platformelor offshore, a coridoarelor de **energie** din Marea Neagră...”
- **Cap. 3, Secțiunea 3.2, Paragraful 58 prevede:** „Neajunsurile în asigurarea **securității energetice**... Infrastructura critică... este expusă unor atacuri hibride...”
- **Cap. 3, Secțiunea 3.2, Paragraful 75 prevede:** „Există riscul perpetuării deficiențelor în sectoare critice, precum gestionarea **resurselor** (minerale, de apă, forestiere etc.), **energetic**...”
- **Cap. 3, Secțiunea 3.3, Paragraful 86 prevede:** „Valorificarea potențialului național de **resurse energetice**... poate contribui la consolidarea **securității energetice**...”
- **Cap. 4, Secțiunea 4.1, Paragraful 92 prevede:** „...asigurarea stabilității economico-financiare prin consolidarea **securității energetice**... și dezvoltarea infrastructurilor critice...”
- **Cap. 4, Secțiunea 4.1, Paragraful 92 prevede:** „...asigurarea unei dezvoltări durabile și valorificarea optimă a **resurselor naturale**...”
- **Cap. 4, Secțiunea 4.2, Paragraful 101 prevede:** „...afectarea libertății de navigație... pune în pericol... proiectele de conectivitate și pe cele **energetice**.”
- **Cap. 5, Secțiunea 5.1, Subsecțiunea Apărare, Paragraful 103 prevede:** „...exercitarea drepturilor suverane de explorare și **exploatare**... și gestionare a tuturor **resurselor naturale**...”
- **Cap. 5, Secțiunea 5.1, Subsecțiunea Economie, Paragraful 107 prevede:** „asigurarea **securității energetice**... prin creșterea investițiilor în proiectele de **exploatare a gazelor naturale** din Marea Neagră, în producția de **energie** regenerabilă și nucleară, precum și în capacități de stocare a **energiei**...”
- **Cap. 5, Secțiunea 5.1, Subsecțiunea Economie, Paragraful 107 prevede:** „concretizarea proiectelor **energetice** de anvergură națională...”

- **Cap. 5, Secțiunea 5.1, Subsecțiunea Economie, Paragraful 107 prevede:** „promovarea proiectelor majore de *interconectare energetică* regională...”
- **Cap. 5, Secțiunea 5.1, Subsecțiunea Economie, Paragraful 107 prevede:** „modernizarea rețelilor de distribuție a *energiei electrice*...”
- **Cap. 5, Secțiunea 5.1, Subsecțiunea Economie, Paragraful 107 prevede:** „diversificarea și securizarea lanțurilor *critice* de aprovizionare.” (relevant pentru **materii prime critice, metale rare, minerale strategice**)

În **Decizia CCR nr. 872/2010**, Curtea afirmă că **noțiunea de securitate națională este un concept constituțional și că un element al acesteia îl constituie starea de echilibru și de stabilitate economică**.¹² Curtea mai precizează că: (1) securitatea națională nu implică numai securitatea militară, deci domeniul *manu militari*, ci are și o componentă socială și economică; (2) posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți prevăzută de art. 53 din Constituție este o prerogativă constituțională distinctă de instituirea unor măsuri excepționale (starea de urgență sau de asediu) reglementate de prevederile art. 93 din Constituție (astfel, restrângerea exercițiului unor drepturi se poate dispune și în afara situațiilor reglementate la art. 93 din Constituție)¹³. În **Decizia nr. 91/2018**¹³, Curtea a reținut că termenul de "*securitate națională*" este unul plurivalent și că, din perspectiva art. 53, alin. (1) din Constituție, se poate vorbi de securitate militară, economică, financiară, informatică, socială a țării. De asemenea, în **Decizia nr. 70/2023**, Curtea a reiterat că "*în materia stabilirii tipurilor de amenințări la adresa securității naționale, revine legiuitorului primar sarcina de a stabili aceste amenințări, aspect care constituie o opțiune de politică de securitate națională a statului român (a se vedea Decizia nr. 91 din 28 februarie 2018, paragraful 69)*". **Cu privire la ultima decizie citată, aplicând raționamentul *mutatis mutandis*, se poate aprecia că și constituirea de stocuri energetice și capacități de producere a energiei electrice pe bază de huilă și lignit, pentru situații extraordinare și excepționale, reprezintă interes pentru securitatea energetică a României, parte componentă a securității naționale a României, astfel încât ele să fie reglementate de legiuitorul român, fiind deopotrivă o opțiune de politică de securitate națională a statului român.**

Securitatea energetică a României, privită prin prisma prevederilor constituționale și legislației în vigoare, constituie o componentă vitală și indivizibilă a securității naționale. Art. 1 din Legea nr. 51/1991 stabilește în mod expres că securitatea națională cuprinde elemente de legalitate, echilibru și stabilitate în planurile social, economic și politic, cu o vădită trimitere la temelia și esența statului român consacrată în Constituție. Astfel, orice vulnerabilitate în domeniul energetic poate echivala cu o amenințare la adresa echilibrului și stabilității economice, pârguile prin care funcționează statul român. Deciziile Curții Constituționale, în special Decizia CCR nr. 872/2010, reafirmă ideea că securitatea națională nu se rezumă la aspectele pur militare, ci înglobează și componenta economică și socială. De aceea, asigurarea securității energetice prin stocuri adecvate și diversitate în sursele de producție energetică (precum energia pe bază de huilă și lignit) se încadrează nu doar în sfera economică, dar și în cea de apărare și protecție națională. Acest lucru este evident și prin Hotărârea Parlamentului României nr. 22/2020 care consacră securitatea energetică ca fiind parte integrantă a securității naționale. Adicional, art. 1 și art. 3 lit. m) din Legea nr. 51/1991 identifică amenințările la adresa securității naționale care lezează interesele economice strategice, inclusiv cele

¹² Bogdan Dima, "Articolul 119, Consiliul Suprem de Apărare a Țării", parag. 14-20 în Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Op. cit.*, 2019, pp. 1027-1028.

¹³ Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 348 din 20 aprilie 2018.

energetice. Astfel, garantarea unui mix energetic robust și diversificat nu este doar o chestiune economică, ci una ce ține de siguranța și stabilitatea națională, având în vedere importanța resurselor energetice pentru dezvoltarea și funcționarea optimă a statului român în ansamblul său. **Se înțelege astfel imperativul de a considera securitatea energetică ca o prioritate strategică, ancorată ferm în prevederile constituționale și legale ale României.**

VI. Acte normative care obligă la constituirea de rezerve/ stocuri energetice pentru situații excepționale

Potrivit **Conceptului Strategic NATO**, adoptat la Madrid în 29 iunie 2022, România, în calitate de stat membru, s-a angajat la următoarele:

- *"Ne vom spori securitatea energetică și vom investi într-o aprovizionare, furnizori și surse de energie stabile și fiabile. Vom asigura pregătirea civilă pentru a asigura continuitatea guvernării, furnizarea de servicii esențiale populațiilor noastre și sprijin civil pentru forțele noastre armate. Ne vom spori capacitatea de a ne pregăti, de a rezista, de a răspunde și de a ne recupera rapid din șocuri și întreruperi strategice și de a asigura continuitatea activităților Alianței";*
- *"Vom investi în capacitatea noastră de a ne pregăti, descuraja și apăra împotriva utilizării coercitive a tacticilor politice, economice, energetice, informaționale și a altor tactici hibride de către state și actori nestatali";*

Potrivit **Programul de guvernare PSD-PNL-USR-UDMR-Grupul parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților 2025-2028, din 23.06.2025**, adoptat prin Hotărârea Parlamentului României nr. 25/2025 pentru acordarea încrederii Guvernului, Monitorul Oficial, Partea I nr. 580 din 23 iunie 2025, se rețin următoarele:

- „implementarea tehnologiilor BAT (Best Available Techniques) și CCS (Carbon Capture and Storage) în industria extractivă a cărbunelui și în producția de energie, cu deduceri fiscale stimulative. Acestea includ captarea și stocarea CO₂ direct în mine, producția de hidrogen din cărbune cu CCS și extracția de minerale critice din cărbune; modernizarea centralelor pe cărbune pentru a funcționa hibrid cu biomasă, hidrogen și energie solară; punerea în conservare a unor exploatare de lignit și termocentrale pe cărbune pentru a constitui o rezervă de capacitate în situații excepționale, subvenționate ca obligație de serviciu public, cu asigurarea sursei de finanțare.”
- „Ministerul Energiei gestionează entități aflate în dificultate, precum Compania Națională a Huilei... RADET... Complexul Energetic Oltenia. Se impune renegocierea planului de restructurare al CE Oltenia pentru a corela închiderea capacităților pe cărbune cu construirea de noi capacități pe gaze naturale, fotovoltaice și stocare.”

Potrivit **Cartei Albe a Apărării**, adoptată prin HG nr. 28/2021 pentru aprobarea Cartei albe a apărării, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 499 din 13 mai 2021, se rețin următoarele:

- *“Pentru îndeplinirea misiunilor stabilite și a nivelului de ambiție, Armata României trebuie să îndeplinească următoarele cerințe specifice: un sistem logistic integrat eficient, adaptat la configurația și misiunile Armatei României, realizat prin: **realizarea în mod eşalonat a stocurilor de luptă, pe clase de materiale și la un nivel corespunzător cerințelor operaționale**”;*
- *“Accentuarea competiției pentru accesul pe termen lung la resurse (energetice, de apă, metale rare etc.), uneori prin încălcarea normelor de drept internațional ale altor state, în paralel cu intensificarea concurenței furnizorilor pentru controlul unor piețe, **au condus la creșterea interdependenței economice/energetice a statelor**, cu potențial de modificare a conduitei guvernelor în politica externă și de diminuare a eficacității politicilor de sancțiuni”;*
- *“continuarea procesului de completare a stocurilor operative și strategice”;*

Conform angajamentelor asumate de România ca stat membru al NATO, potrivit Conceptului Strategie NATO adoptat la Madrid în 29 iunie 2022, țara este obligată să-și sporească securitatea energetică, să investească în aprovizionarea stabilă și fiabilă cu energie și să se pregătească pentru eventuale șocuri și întreruperi strategice. Aceste angajamente sunt completate de măsurile prevăzute în Programul de guvernare 2023-2024, "Viziune pentru națiune", care subliniază nevoia de adaptare la noile conjuncturi politico-militare și de cooperare regională pentru asigurarea securității energetice. De asemenea, Programul pune accent pe diversificarea mixului energetic și pe nevoia de stocare a energiei. Cartea Albă a Apărării și Hotărârea Parlamentului României nr. 22/2020 privind aprobarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 evidențiază necesitatea realizării eşalonate a stocurilor strategice, accentuând competiția pentru accesul la resurse energetice și potențialul perturbărilor economice/energetice a statelor. Totodată, aceste documente accentuează importanța securității energetice în contextul Mării Negre și potențialul acestei regiuni ca zonă de tranzit și sursă de resurse energetice pentru România.

Astfel, având în vedere angajamentele internaționale, precum și strategiile și programele naționale menționate, **constituirea de rezerve strategice energetice de ulei și lignit se impune ca o măsură de securitate națională, având în vedere nevoia de diversificare a surselor de energie, pregătirea pentru potențialele șocuri energetice și asigurarea securității energetice pe termen lung.** Aceasta devine și mai imperativă în lumina situației geopolitice tensionate la granița României, precum și a potențialelor amenințări hibride care pot viza aprovizionarea cu energie a țării.

VII. Importanța menținerii capacității de producție pe bază de ulei și lignit

Potrivit Guvernului României¹⁴, securitatea energetică reprezintă principalul pilon de dezvoltare pentru România, iar finalizarea tranziției de la cărbune la gaz natural și ulterior la surse regenerabile de energie, pe baza unui plan de decarbonizare bine definit, este crucială pentru îndeplinirea obiectivelor sale pentru 2030.

Conform Transelectrica, menținerea capacității de producție la Complexul Energetic Oltenia (CEO) în perioada 2021-2025 este necesară pentru a asigura securitatea și stabilitatea rețelei naționale de energie electrică. Acest lucru se datorează în special și contextului regional în care țările UE, precum Ungaria și Grecia, sunt importatori neti de energie (aproximativ 3.000 MW pe oră), în timp ce Bulgaria poate exporta

¹⁴Disponibil la: <http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2021/03/NF-OUG-AS-restructurare-CEO-22.03.2021-în-exl.docx>; accesat la data de 27.09.2025.

aproximativ 750 MW doar în anumite perioade ale anului (conform date 2020 ENTSO-E). Planul Dezvoltare al Transelectrica oferă perspectiva integrării a doar 2.000 MW de noi capacități de surse regenerabile de energie până în 2029 și nu oferă perspective concrete cu privire la evoluția capacităților de import-export. De asemenea, Transelectrica atrage atenția scăderii eficienței surselor actuale de energie regenerabilă din cauza factorilor de degradare (pentru unitățile eoliene și solare puse în funcțiune în perioada 2012-2016), declanșând necesitatea activității de repowering a capacităților existente.

Cărbunele este resursa energetică primară de bază în componența mixului energetic, un combustibil strategic în susținerea securității energetice naționale și regionale. În perioadele meteorologice extreme sau în situații excepționale, cărbunele stă la baza rezilienței alimentării cu energie și a bunei funcționări a Sistemului Energetic Național (SEN), **acoperind o treime din necesarul de energie electric (la actualele capacități de producție) și peste jumătate din necesarul de energie electric în ipoteza majorării capacității de exploatare.**

Resursele de lignit din România sunt estimate la 690 mil. tone [124 mil. tep], din care exploatabile în perimetre concesionate 290 mil. tone [52 mil. tep]. La un consum mediu al resurselor de 4.5 mil. tep/an, **gradul de asigurare cu resurse de lignit este de 28 ani în condițiile în care în următorii 25 de ani consumul va rămâne constant** și nu vor mai fi puse în valoare alte zăcăminte de lignit.

Puterea calorifică medie a lignitului exploatat în România este de **1.800 kcal/kg**. Deoarece zăcămintul de lignit din Oltenia este format din 1-8 straturi de cărbune exploatabile, valorificarea superioară a acestora impune adoptarea urgentă a unor reglementări care să garanteze exploatarea rațională în condiții de siguranță și eficiență, cu pierderi minime.

Resursele de ulei din România cunoscute sunt de **232 mil. tone [85 mil. tep] din care exploatabile în perimetre concesionate 83 mil. tone [30 mil. tep].** La un consum mediu al rezervelor de **0.3 mil. tep/an**, **gradul de asigurare cu resurse de ulei este de 104 ani**, dar exploatarea acestei resurse energetice primare este condiționată de fezabilitatea economică a exploatărilor. Puterea calorifică medie a uleiului exploatat în România este de **3.650 kcal/kg**.

În contextul actual, marea de tensiunile geopolitice și provocările emergente în sfera energetică, România se confruntă cu imperativul juridic, economic și social de a-și consolida autonomia și securitatea energetică. Juridic, statul român, ca membru al Alianței Tratatului Atlanticului de Nord, are obligația de a-și proteja cetățenii și integritatea teritorială, consolidându-și, prin urmare, capacitățile în fața oricăror amenințări. Acest fapt include și asigurarea unui sistem energetic stabil și autonom, capabil să răspundă eficient la potențialele întreruperi sau indisponibilități. Din perspectiva economică, oprirea aprovizionării cu gaze din Federația Rusă și măsurile de embargo ale UE față de anumite combustibili accentuează vulnerabilitatea țării în fața volatilității piețelor energetice. Așadar, menținerea și dezvoltarea infrastructurilor de producere a energiei pe bază de ulei și lignit, datorită caracteristicilor lor de flexibilitate, control și eficiență, se constituie ca soluții strategice pentru asigurarea echilibrului economic în aceste vremuri incerte. În plus, acestea asigură un răspuns prompt la necesitățile SEN, protejând astfel economia națională de fluctuații neprevăzute.

De asemenea, din perspectiva socială, asigurarea unui mix energetic robust și diversificat reprezintă o garanție a bunăstării cetățenilor. Aceasta înseamnă nu doar posibilitatea de a dispune de energie în mod continuu, ci și securitatea locurilor de muncă, stabilitatea prețurilor și predictibilitatea costurilor energetice pentru gospodării. Având în vedere cerințele crescute de energie în perioadele de iarnă, este esențial să se dispună de capacități energetice care să nu depindă de importuri sau de variabile geopolitice. Din perspectiva energetică, menținerea și extinderea producției de energie pe bază de ulei și lignit asigură această diversificare și consolidare necesară. Astfel, aceste resurse convenționale, având avantajul proporționalității și controlabilității, devin elemente cheie în strategia de securitate energetică a României, răspunzând cu eficiență la nevoile și provocările actuale ale societății și economiei naționale.

VIII. Constituirea de stocuri/rezerve energetice pe bază de ulei și lignit pentru situații excepționale

Potrivit dreptului constituțional românesc, conceptul de situație excepțională presupune circumstanțe extraordinare care pot perturba ordinea de drept sau pot pune în pericol securitatea națională, ordinea constituțională, fundamentul juridic al statului român, sau bunăstarea cetățenilor. Aceste situații excepționale pot fi declanșate de amenințări externe, cum ar fi conflicte armate în apropiere, sau internaționale, cum ar fi crize economice sau calamități naturale. Din această perspectivă, este imperativ ca statul să dispună de mecanisme de răspuns rapide și eficiente pentru a garanta funcționarea sa în parametri optimi, chiar și în astfel de contexte.

Din perspectiva științelor militare și studiilor de securitate, orice stat modern trebuie să dispună de capacitatea de a rezista și răspunde la amenințări, fie ele convenționale sau asimetrice. Aici, securitatea energetică devine un pilon esențial. În cazul unui conflict armat sau al unui embargo impus de actori externi, aprovizionarea cu resurse energetice externe poate fi întreruptă, punând în pericol funcționarea infrastructurii critice și, implicit, securitatea națională.

Ipoteza de lucru este că securitatea energetică este un element integrant al securității naționale, iar o întrerupere sau perturbare semnificativă a alimentării cu energie poate avea consecințe grave asupra stabilității politice, economice și sociale a țării. Din acest motiv, constituirea de stocuri/rezerve energetice pe bază de ulei și lignit, resurse indigene, asigură României capacitatea de a răspunde rapid și eficient la astfel de provocări. Uleiul și lignitul, fiind resurse autohtone, reduc dependența de importuri și oferă o marjă de manevră în cazul în care sursele externe devin indisponibile sau compromise.

Mai mult, din perspectiva securității naționale, garantarea unei surse constante de energie este esențială pentru funcționarea infrastructurilor critice - spitale, comunicații, transport, apărare. Orice întrerupere în alimentarea cu energie poate compromite capacitatea statului de a răspunde eficient la amenințări, de a proteja cetățenii și de a asigura continuitatea funcționării instituțiilor.

Astfel, în concluzie, constituirea de stocuri energetice pe bază de ulei și lignit se aliniază imperativelor constituționale, de securitate și militare ale României. Aceasta nu numai că asigură stabilitate și autonomie în fața potențialelor perturbări externe, dar și consolidează poziția țării ca actor suveran și stabil în regiune.

Această măsură reprezintă o strategie prudentă și necesară, având în vedere contextul geopolitic și energetic actual.

România se situează într-o poziție geostrategică unică la granița dintre UE și zona tensionată din estul continentului. Cu conflictul dintre Federația Rusă și Ucraina în vecinătatea directă, securitatea energetică devine o preocupare strategică pentru România. Astfel, diversificarea surselor de energie și utilizarea resurselor indigene precum huila și lignitul sunt vitale pentru garantarea securității energetice.

România dispune de rezerve semnificative de huilă și lignit, localizate în principal în Oltenia și Valea Jiului. Acestea au susținut de-a lungul anilor industria energetică națională și au avut un rol crucial în asigurarea nevoilor de energie ale țării. În ciuda politicii Green Deal a UE, care vizează tranziția către surse de energie curate, România are nevoie de o strategie echilibrată pentru a securiza nevoile energetice în situații de criză, ca politică de securitate națională implementată în paralel cu politica de mediu Green Deal.

În ultimii ani, criza energetică europeană și creșterea prețurilor la energie au afectat atât România, cât și alte țări europene. Prețurile la gaze naturale și electricitate au atins cote record, punând presiune pe economie și pe veniturile cetățenilor. Acest context face ca resursele de huilă și lignit să devină și mai valoroase pentru România. Utilizarea acestora, în combinație cu alte surse de energie, contribuie la stabilizarea prețurilor și la reducerea dependenței de importurile de energie.

În plus, în contextul tensiunilor geopolitice și a riscului de escaladare a conflictului dintre Federația Rusă și Ucraina, România trebuie să fie pregătită pentru eventuale întreruperi în aprovizionarea cu energie. Huila și lignitul, ca resurse interne, pot contribui la crearea unui tampon împotriva șocurilor externe și pot asigura continuitatea aprovizionării cu energie în astfel de situații.

Desigur, preocupările legate de schimbările climatice și obiectivele de mediu ale UE sunt esențiale și România trebuie să țină cont de acestea în strategia sa energetică. Cu toate acestea, în situații de criză, resursele interne precum huila și lignitul pot asigura reziliența sistemului energetic național.

În concluzie, într-un context marcat de tensiuni geopolitice, creșterea prețurilor la energie și provocările tranziției energetice, huila și lignitul, ca resurse indigene, trebuie să rămână în arsenalul energetic al României. Acestea pot contribui la securizarea sistemului energetic național, garantând stabilitate și autonomie în fața potențialelor șocuri externe.

IX. Exploatarea huilei și a lignitului în scop neenergetic

Prin forma actuală a **art. 2 din OUG nr. 108/2022**, interzicând exploatarea de huilă și lignit inclusiv în scopuri neenergetice (deoarece forma deficitară de redactare a normei nu distinge între scopul neenergetic și energetic, deși obiectul de reglementare al OUG nr. 108/2022 este doar decarbonizarea în sectorul energetic), legiuitorul delegat a încălcat prevederile art. 45 din Constituția României, republicată, privind libertatea economică, care prevede că "Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate", dar și art. 135 alin. (2) lit. d) din Constituția României.

republicată, care prevede că "(2) Statul trebuie să asigure: d) exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național". Astfel, prin textul actual, legiuitorul delegat nu a reglementat, chiar într-o limită largă de apreciere, exploatarea în scop neenergetic al huilei și lignitului, ci a interzis-o în totalitate, fără a crea excepții legitime și necesare în raport cu obiectul de reglementare al ordonanței de urgență. În acest sens, al obligației statului de a reglementa pozitiv prin lege activitățile economice, nu negativ, prin interdicții generalizate, rezultă și din jurisprudența Curții Constituționale a României care, în **Decizia nr.332/2005**, reține că *"esența dispozițiilor art. 45 din Constituție consacră posibilitatea oricărei persoane de a iniția și întreprinde o activitate cu scop lucrativ. Cu toate acestea, textul constituțional precizează că acest drept trebuie să fie exercitat în condițiile legii. Astfel, legiuitorul a fost în drept ca, reglementând conținutul libertății economice, să țină cont de considerațiile speciale menite să asigure protecția salariaților, atât timp cât prin aceasta nu a negat însăși existența accesului liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea lor"*. De asemenea, în **Decizia CCR nr. 15/2004**, Curtea a reținut că *"În considerarea specificului economiei de piață, statul nu mi este deținătorul exclusiv al tuturor pârghiilor economice, rolul său fiind limitat la crearea cadrului general, economic, social și politic, necesar pentru derularea activității agenților economici, ceea ce implică adoptarea unor reglementări restrictive, dar în limitele impuse de asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime"*. Or, se observă că legiuitorul delegat, contrar considerentelor Curții Constituționale de a reglementa și restricționa, după caz, condițiile de exploatare a huilei și a lignitului în scop neenergetic, a impus o soluție legislativă de interdicție totală de desfășurare a unor astfel de activități economice, deși tipul de activitate de exploatare în scop neenergetic nu intră sub incidența elementelor de reformă ale Componentei C6. Energie, din cadrul Pilonului I. Tranziția verde al Planului național de redresare și reziliență al României și nici în limitele plafoanelor de poluare impuse de Uniunea Europeană în sectorul energetic de ardere a combustibililor fosili.

Efectul interzicerii exploatării huilei și lignitului în România în scop neenergetic, având în vedere prevederile OUG nr. 108/2022 și reglementările constituționale invocate, implică un spectru larg de consecințe negative în domenii esențiale precum cel economic, juridic, social și politic, cu implicări directe asupra capacității naționale de producție și prestare de servicii.

Din punct de vedere economic, o interdicție totală asupra exploatării huilei și lignitului în scop neenergetic contravine principiilor fundamentale ale economiei de piață în care resursele unei țări sunt mobilizate pentru maximizarea eficienței și valorii adăugate. O astfel de măsură este de natură a submina eforturile de diversificare a economiei naționale, limitând posibilitățile de inovare și reducând potențialul investițional în industrii emergente care se bazează pe valorificarea acestor resurse. Mai mult, există riscul ca România să devină dependentă de importurile de produse și servicii specifice, care anterior erau obținute din huilă și lignit, crescând astfel vulnerabilitatea economică a țării și deficitul balanței comerciale.

Din perspectivă macroeconomică, exploatarea neenergetică a huilei și lignitului reprezintă o modalitate de diversificare a surselor de venit la nivel național, ceea ce poate consolida stabilitatea economică a României în fața fluctuațiilor din piețele energetice globale. Această diversificare poate sprijini un echilibru mai solid al balanței comerciale, evitând astfel dependența excesivă față de anumite sectoare economice sau surse de venit. Mai mult, cu o industrie robustă în această direcție, guvernul ar putea beneficia de venituri suplimentare sub formă de impozite și taxe, reducând astfel presiunea asupra finanțelor publice și oferind o marjă de manevră mai mare în stabilirea politicii fiscale.

Din punct de vedere financiar, o industrie care valorifică huila și lignitul în scopuri neenergetice are potențialul de a atrage investiții semnificative, atât din surse interne, cât și externe. Aceste investiții pot stimula piețele financiare prin diversificarea portofoliului de produse de investiții disponibile și pot oferi oportunități atractive pentru investitorii interesați de inovație și dezvoltare sustenabilă. De asemenea, cu o abordare financiară solidă, companiile din acest sector pot accesa cu ușurință finanțări pentru cercetare și dezvoltare, extindere sau modernizare.

La nivel microeconomic, valorificarea huilei și a lignitului în scopuri neenergetice poate contribui semnificativ la dezvoltarea și prosperitatea afacerilor locale. Prin stimularea cererii de resurse umane, materiale și servicii conexe, aceasta poate genera o creștere a veniturilor și profitabilității pentru o serie largă de întreprinderi mici și mijlocii. Acest lucru, la rândul său, poate consolida lanțurile de aprovizionare și poate stimula inovația în sectoarele adiacente, creând astfel un ecosistem economic sinergic și durabil.

Din perspectiva business, industriile conexe, precum cea chimică, farmaceutică sau de construcții, care depind de derivații și produsele obținute din huilă și lignit, pot vedea o creștere semnificativă în ceea ce privește competitivitatea pe piață. Cu acces direct la materii prime de calitate și la un cost competitiv, aceste industrii pot oferi produse și servicii la standarde înalte, având astfel un avantaj competitiv față de competitorii internaționali. De asemenea, o colaborare strânsă între sectoarele extracționiste și cele conexe poate stimula transferul de cunoștințe, inovația și dezvoltarea de produse și soluții de ultimă generație, plasând astfel România pe harta globală a inovației în domeniul valorificării neenergetice a huilei și lignitului.

Din perspectivă juridică, interzicerea fără distincție a exploatarei huilei și lignitului contravine principiilor enunțate în Constituția României, în special în ceea ce privește garantarea libertății economice și a obligației statului de a reglementa pozitiv activitățile economice. A nu face distincții între scopurile energetice și neenergetice denotă o posibilă lacună legislativă, care, prin natura sa, ar putea fi supusă controlului de constituționalitate, având în vedere jurisprudența Curții Constituționale invocată.

Social, interzicerea acestei industrii, fără a oferi alternative viabile, poate avea consecințe negative asupra comunităților tradițional dependente de sectorul minier, conducând la pierderea locurilor de muncă, dislocări sociale și scăderea calității vieții. A nu face distincția între utilizările energetice și neenergetice ale huilei și lignitului pare să ignore faptul că multe dintre aceste utilizări neenergetice nu sunt doar valabile din punct de vedere economic, ci și esențiale pentru susținerea coeziunii sociale în anumite regiuni.

Din punct de vedere politic, o astfel de interdicție poate fi percepută în spațiul public ca un semn al incapacității guvernamentale de a echilibra necesitățile de protecție a mediului cu cele ale dezvoltării economice și sociale. De asemenea, într-un context internațional în care România este angajată să își diversifice sursele de venit și să își maximizeze potențialul de dezvoltare, o abordare unilaterală față de resursele proprii poate avea implicații negative asupra reputației țării și asupra capacității sale de a negocia acorduri favorabile cu partenerii externi.

2.3. Schimbări preconizate

Prezentul proiect de act normativ, în virtutea prerogativelor constituționale ale statului român referitoare la asigurarea securității naționale, a garantării libertății economice, precum și a exploatării resurselor naturale, în concordanță cu interesul național, permite punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau uilă. în următoarele cazuri:

- a) *în scop neenergetic, pentru producerea, furnizarea și comercializarea care deservesc industriei farmaceutice, medicale, alimentare, textile, de construcții, chimice și altor asemenea ;*

Huila și lignitul sunt tipuri de cărbune, iar doar o parte din aplicațiile lor tradiționale sunt energetice, fiind folosite drept combustibili. Cu toate acestea, există și aplicații neenergetice pentru aceste materiale. Câteva dintre aceste aplicații, fără ardere și fără emisia de CO₂, sunt:

- **Materiale pentru construcții:** Cenușa rezultată din arderea uilei și a lignitului poate fi folosită ca aditiv în fabricarea betonului sau a altor materiale pentru construcții. Cenușa rezultată din arderea cărbunelui, cunoscută sub numele de cenușă zburătoare, conține siliciu, aluminiu și fier, care pot fi folosite ca pozolani în beton. Aceasta poate îmbunătăți lucrabilitatea, rezistența la compresiune și durabilitatea betonului.
- **Adsorbanti:** Anumiți derivați din cărbune pot fi folosiți ca adsorbanti pentru purificarea gazelor și lichidelor. De exemplu, cărbunele activat, care este procesat pentru a mări porozitatea sa, poate fi folosit pentru filtrarea apei sau a aerului. Prin tratarea termică a cărbunelui în absența aerului și activarea cu agenți chimici sau gaze, porozitatea materialului crește semnificativ.
- **Produse chimice:** Cărbunele poate fi folosit ca materie primă pentru producția unor produse chimice, precum alcatranul de uilă, fenolii și benzolul. Prin distilarea uscată a uilei, se poate obține alcatran de uilă, care este o sursă de compuși aromatici precum benzen, toluen și xilen. Acești compuși sunt folosiți în industria chimică pentru a produce plastic, rășini și alte chimicale. Ceste sunt de asemenea produse secundare ale procesului de cocsificare a uilei și au diverse aplicații în industria chimică.
- **Cărbune activat:** Acesta este folosit în purificare și filtrare, precum filtrarea apei potabile și tratarea aerului. Cărbunele activat are capacitatea de a adsorbi o varietate de compuși organici și anorganici din gaze și lichide, fiind utilizat în purificarea apei, tratarea aerului și procese industriale.
- **Silicon metalurgic:** Lignitul poate fi folosit în procesul de producție al siliconului metalurgic, unde servește ca agent redactor. Lignitul, datorită conținutului său de carbon, poate servi ca agent redactor în producția de silicon metalurgic. În prezența căldurii, dioxidul de siliciu (SiO₂) reacționează cu carbonul din lignit pentru a produce silicon și dioxid de carbon.
- **Gudroane și asfalturi:** Unele fracțiuni din uilă pot fi folosite pentru producția de gudroane și asfalturi pentru drumuri. Gudroanele rezultate din distilarea uilei pot fi folosite în producția de asfalturi pentru pavarea drumurilor. Acestea îmbunătățesc aderența și durabilitatea asfaltului.
- **Materiale carbonice pentru electrozii:** Huila poate fi folosită la fabricarea de electrozi pentru industria metalurgică. Cărbunele de înaltă calitate poate fi prelucrat pentru a produce electrozi folosiți în furnalele electrice și în alte procese metalurgice. Acești electrozi conduc electricitatea și sunt esențiali pentru producția de oțel și alte metale.
- **Industria cosmeticii:** Derivați ai cărbunelui sunt folosiți în anumite produse cosmetice, precum șampoane sau săpunuri. Gudroanele de uilă au fost folosite în trecut în unele șampoane și produse pentru tratarea psoriazisului, deși utilizarea lor a scăzut din cauza preocupărilor legate de siguranță și sănătate. Cărbunele activat este folosit în unele produse cosmetice pentru proprietățile sale de adsorbție, cum ar fi măștile faciale și produsele de albire a dinților.

Astfel, exploatarea huilei și a lignitului din România în scopuri neenergetice, pentru producerea de materiale pentru construcții, produse chimice, gudroane și asfalturi, și altele, reprezintă nu doar o diversificare a utilizării resurselor, ci și o serie de avantaje substanțiale din perspective economică, socială, juridică și politică.

Din perspectivă economică, capitalizarea pe aceste resurse autohtone în domenii neenergetice poate genera o creștere a valorii adăugate în cadrul sectoarelor industriale conexe, având potențialul de a dezvolta noi lanțuri de valoare și de a stimula inovația în industriile adiacente. Mai mult, valorificarea huilei și a lignitului în noi domenii ar putea atrage investiții străine directe și ar consolida poziția României ca actor industrial primar în regiune, stimulând astfel economia de piață și creând premisele pentru un ecosistem economic mai robust și mai diversificat.

Din punct de vedere social, reorientarea industriei cărbunelui către aplicații neenergetice ar putea oferi o soluție la unele dintre provocările legate de tranziția energetică, cum ar fi pierderea locurilor de muncă în regiunile tradițional dependente de industria cărbunelui. Prin dezvoltarea și susținerea acestor noi domenii, se poate asigura continuitatea ocupării forței de muncă, protejând comunitățile și reducând riscul de dislocări sociale.

Din perspectivă juridică, adaptarea legislației la noile modalități de valorificare a huilei și a lignitului poate consolida cadrul legal național, oferind certitudine și claritate pentru investitori. Un cadru juridic bine definit și adaptat la cerințele industriilor emergente poate sprijini dezvoltarea economică durabilă, în acord cu angajamentele internaționale și cu standardele de mediu ale României.

În sfârșit, din punct de vedere politic, sprijinirea unei industrii diversificate, care să valorifice resursele naturale ale țării într-o manieră inovatoare și durabilă, reafirmă angajamentul României față de principiile economiei de piață, îmbunătățind astfel imaginea țării pe scena internațională și consolidându-i poziția în discuțiile politice și comerciale la nivel regional și global.

În concluzie, introducerea excepției de la interdicția de a primi licențe de exploatare de huilă și lignit, pentru destinație neenergetică, reprezintă o necesitate legislativă, chiar de natură constituțională, în scopul garantării libertății economice și a exploatarea resurselor conform interesului național.

b) în scopul constituirii de rezerve de lignit și huilă pentru mobilizare și război, în sensul art. 9 alin. (2) din Legea nr. 203/2015 privind planificarea apărării;

Legea nr. 203/2015, la art 1 alin. (1), prevede că are drept obiect de reglementare planificarea apărării, atribut și componentă esențială a politicii de apărare, care reprezintă un complex de activități și măsuri care vizează protejarea și promovarea intereselor naționale, definirea și îndeplinirea obiectivelor securității naționale a României în domeniul apărării. **Litera a) de la alineatul 2 al articolului 1** din aceeași lege prevede că *"planificarea apărării este procesul care stă la baza transformării și modernizării în domeniul apărării și include totalitatea programelor, acțiunilor și măsurilor inițiate de România pentru identificarea, dezvoltarea și pregătirea capabilităților militare și nonmilitare necesare îndeplinirii misiunilor și*

obiectivelor în domeniul apărării pentru **îndeplinirea obligațiilor ce derivă din Constituția României, republicată, și din lege**". Obligațiile din domeniul apărării naționale, dar și a garantării ordinii constituționale, rezultate din Constituție, privesc și obligațiile care derivă din posibila instituire a unor situații excepționale (stare de asediu sau urgență, mobilizare parțială sau totală a forțelor armate, respectiv a stării de război) sau angajamentele rezultate din aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord (**art. 149 din Constituție**). De asemenea, literele b-d) prevăd o serie de alte finalități ale legii, astfel: „b) **îndeplinirea obligațiilor ce revin României în asigurarea securității și apărării colective în cadrul NATO;**
c) **asigurarea participării României la Politica de Securitate și Apărare Comună a Uniunii Europene;**
d) **respectarea angajamentelor în contextul cooperării internaționale în domeniul apărării cu alte state și al îndeplinirii obligațiilor asumate prin participarea la activitatea altor organizații internaționale sau în alte situații reglementate de dreptul internațional, în condițiile legii."**

Art. 9 alin. (1) și (2) din Legea 203/2015 prevede că Programele majore se elaborează în cadrul Ministerului Apărării Naționale, pe baza Directivei de planificare a apărării. Programele majore cuprind: "a) **totalitatea acțiunilor și a măsurilor concrete desfășurate pentru modernizare, înzestrare, instruire la pace, executarea serviciului de luptă și intervenție, pregătire pentru participarea la misiuni în afara teritoriului național, precum și pentru situații de criză și război;**

b) **acțiunile și măsurile concrete desfășurate pentru asigurarea condițiilor optime de viață pentru personal, asigurarea sprijinului logistic și a rezervelor pentru mobilizare și război, crearea și întreținerea infrastructurii pentru acțiuni militare în cadrul apărării colective a NATO, participarea la acțiuni de cooperare internațională cu alte state;**

c) **resursele alocate anual pentru realizarea acțiunilor și măsurilor prevăzute la lit. a) și b)".**

Astfel, din perspectiva aplicării prevederilor art. 9 din Legea nr. 203/2015, statul român este obligat să constituie rezerve și stocuri, inclusiv energetice, care să satisfacă nevoile de echilibrare în SEN în cazul producerii unei situații excepționale de natură militară care pot afecta securitatea națională a României, într-un context actual în care amenințările la adresa securității energetice sunt tot mai pronunțate.

c) **în scopul pregătirii, asigurării și organizării resurselor energetice necesare în cazul instituirii stării de urgență și asediu, în condițiile Ordonanței de urgență nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, cu modificările și completările ulterioare;**

Prin OUG nr. 1/1999, legiuitorul a definit motivele și obiectul stării de urgență și de asediu, plecând de la realitatea politică și socială de la acea dată, cu completarea realizată prin Legea nr. 58/2023 și ținând cont de tradiția constituțională a celor două instituții.

Starea de asediu, conform **art. 2**, se poate constitui numai pentru "adaptarea capacității de apărare a țării, inclusiv apărarea cibernetică, la pericole grave, actuale sau iminente, care amenință suveranitatea, independența, unitatea ori integritatea teritorială a statului". Ea apare ca o măsură defensivă față de o amenințare armată actuală și iminentă, care pune în pericol valorile fundamentale ale statului român prevăzute de **art. 1, alin. (1) din Constituția României**, republicată. Ea se instituie așadar doar pentru rațiuni de apărare națională, inclusiv pentru componenta de apărare cibernetică a României, ca act *manu militari* precedent unei confruntări armate iminente. În mod logic, ei îi poate urma declararea mobilizării parțiale sau totale a forțelor armate (art. 92, alin. (2)), luarea unor măsuri de respingere a agresiunii armate (**art. 92, alin. (2)**) sau chiar declararea stării de război (**art. 65, alin.**

(2), lit. d)). În aceste circumstanțe, Președintele României își exercită în mod operativ atribuția de comandant al forțelor armate și emite în mod direct acte de comandament militar.

Starea de urgență, conform **art. 3 din OUG nr. 1/1999**, poate fi instituită numai pentru trei categorii de rațiuni. Ele preiau, sub o altă denumire extinsă, rațiunile de ordine publică și securitate națională din vechile reglementări constituționale. Astfel, starea de urgență poate fi instituită fie numai în cazul (1) "*existenței unor pericole grave actuale sau iminente privind securitatea națională ori funcționarea democrației constituționale*", în cazul (2) "*existenței unor pericole grave actuale sau iminente privind securitatea cibernetică pentru rațiuni de securitate națională*" sau în cazul (3) "*iminenței producerii ori producerea unor calamități care fac necesară prevenirea, limitarea sau înlăturarea, după caz, a urmărilor unor dezastre*". Prima categorie se referă la domeniul extins al securității naționale, incluzând și democrația constituțională care reprezintă o valoare protejată de securitatea națională conform **art. 1 din Legea nr. 51/1991**. Cea de-a doua categorie privește amenințările la adresa securității cibernetice pentru rațiuni de securitate națională, anume acele amenințări prevăzute la art. 3 lit. n)-p) din Legea nr. 51/1991. Cea de-a treia categorie se referă la acele dezastre, calamități, evenimente exterioare cu caracter natural și nu sunt de natura securității naționale, ci cel mult de dimensiunea ordinii publice. Ele sunt în strânsă legătură cu dezastrele provocate de fenomene naturale, meteorologice, climatice etc.

În contextul securității energetice a României, prevederea legală care permite punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau huilă. în contextul stării de urgență sau asediu trebuie înțeleasă în relație directă cu potențiale scenarii de risc, cum ar fi:

1. Interdependența energetică și vulnerabilitatea la sursa externă: România, ca multe alte state europene, depinde parțial de importurile de energie. În situații de excepționale ca cele de asediu și urgență, sursele externe pot fi inaccesibile sau pot fi utilizate ca mijloc de presiune politică. Exemplificând, o situație tensionată la nivel geopolitic, cum ar fi un conflict în regiunile exportatoare de gaze naturale către România, ar putea conduce la întreruperea sau limitarea aprovizionării. În acest context, exploatarea resurselor naționale, inclusiv lignit sau huilă, ar oferi României o marjă de manevră energetică și o reducere a vulnerabilităților.

2. Capacitatea de reziliență în fața atacurilor cibernetice: Într-o eră în care infrastructura critică națională din sectorul energetic este tot mai mult digitalizată, riscul unui atac cibernetic asupra rețelelor și sistemelor informatice din sectorul energetic este în continuă creștere. Imaginând un scenariu în care sistemele care controlează sursele de energie regenerabilă sau rețelele de distribuție sunt compromise, este esențial ca țara să aibă acces la surse energetice diversificate, inclusiv la cele bazate pe lignit și huilă, care pot fi operate în regimuri mai tradiționale și rapide și deci, potențial, mai puțin susceptibile unor astfel de atacuri.

3. Necesitatea energetică în contextul situațiilor excepționale: O stare de urgență sau asediu poate veni cu cerințe energetice suplimentare sau neașteptate. De exemplu, instalațiile medicale, centrele de coordonare sau facilitățile de apărare pot necesita cantități mari de energie într-un timp foarte scurt și neîntrerupt. În astfel de momente, capacitatea de a mobiliza rapid resursele naționale, cum ar fi

cele bazate pe lignit sau huiă, ar putea fi esențială pentru funcționarea efectivă și rapidă a răspunsului la criză. Este esențial de reținut faptul că o serie de infrastructuri importante pentru menținerea funcțiilor vitale ale statului, precum spitalele, școlile și unele sedii ale autorităților administrației publice centrale, nu dețin generatoare electrice de rezervă deci, în cazul unei întreruperi bruște a energiei electrice, cauzate de indisponibilizarea unei surse de producere a energiei, s-ar pune în pericol buna funcționare a serviciilor publice, afectându-se grav interesul legitim public.

4. Stabilitatea și predictibilitatea furnizării de energie: Sursele de energie regenerabilă, deși esențiale pentru tranziția ecologică, au și caracteristici de intermitență și încărcă necontrolată SEN. În situații de criză, pot exista perioade în care producția de energie din surse regenerabile nu este suficientă pentru a satisface cerințele naționale. Prin contrast, resursele de lignit și huiă oferă o producție de energie constantă și predictibilă. Așadar, în scenariile unde stabilitatea și continuitatea furnizării de energie sunt cruciale, aceste resurse pot fi valoroase.

În concluzie, în timp ce tranziția către surse de energie mai curate și mai durabile este imperativă pentru viitorul României și al planetei, necesitatea de a avea acces la o varietate de surse de energie în contexte de criză (stare de asediu și urgență) se justifică prin prisma securității naționale și a capacității de răspuns eficient al statului în situații excepționale.

d) în scopul prevenirii și combaterii amenințărilor la adresa securității naționale a României, astfel cum sunt prevăzute de art. 3 din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României;

Obiectul de interes al securității naționale îl reprezintă efectele negative produse de amenințările pe care statul le apreciază ca afectând starea de legalitate, de echilibru și de stabilitate socială, economică și politică necesară existenței și dezvoltării statului național român ca stat suveran, unitar, independent și indivizibil, menținerii ordinii de drept, precum și a climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, potrivit principiilor și normelor democratice statornicite prin Constituție. Or, cu privire la aceasta, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa că, în materia stabilirii tipurilor de amenințări la adresa securității naționale, revine legiuitorului primar sarcina de a stabili aceste amenințări, aspect care constituie o opțiune de politică de securitate națională a statului român (a se vedea **Decizia nr. 91 din 28 februarie 2018, paragraful 69**).

Din analiza dispozițiilor **art. 3 din Legea nr. 51/1991**, se observă că amenințările la adresa securității naționale sunt privite fie din perspectiva faptelor concrete săvârșite de către o persoană, fie din perspectiva subiectului care poate suferi o vătămare/atingere ca urmare a unei fapte. Astfel, se poate afirma că amenințările la adresa securității naționale se obiectivează, pe de-o parte, în acele acțiuni/fapte care, indiferent de făptuitor, prin efectul lor, sunt prezumate absolut a avea un impact direct asupra societății, în ansamblu, și pe de altă parte, în acele acțiuni/fapte care prin efectul lor au un impact direct asupra anumitor persoane determinate și un impact mediat asupra societății, în ansamblu.

În Decizia CCR nr. 1414/2009, instanța de contencios constituțional a considerat că "o situație de criză financiară mondială ar putea afecta, în lipsa unor măsuri adecvate, stabilitatea economică a țării, și implicit, securitatea națională".

În **Decizia CCR nr. 872/2010**, Curtea afirmă că noțiunea de securitate națională este un concept constituțional și că un element al acesteia îl constituie starea de echilibru și de stabilitate economică". Curtea mai precizează că: (1) securitatea națională nu implică numai securitatea militară, deci domeniul manevrelor militare, ci are și o componentă socială și economică; (2) posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți prevăzută de art. 53 din Constituție este o prerogativă constituțională distinctă de instituirea unor măsuri excepționale (starea de urgență sau de asediu) reglementate de prevederile art. 93 din Constituție (astfel, restrângerea exercițiului unor drepturi se poate dispune și în afara situațiilor reglementate la **art. 93 din Constituție**)".

În **Decizia nr. 91/2018**, Curtea a reținut că termenul de "*securitate națională*" este unul plurivalent și că, din perspectiva art. 53, alin. (1) din Constituție, se poate vorbi de securitate militară, economică, financiară, informatică, socială a țării. De asemenea, în completarea acestei idei, în opinia separată a doamnei judecătoare Livia Stanciu, la parag. 8, se reține că "*noțiunea de securitate națională este una evolutivă, aceasta impunându-se a fi interpretată și normată în așa fel încât să fie conformă cu obligațiile internaționale asumate de România, în lumina art. 11 din Constituție. Dacă inițial noțiunea de securitate națională viza apărarea intereselor militare ale statelor, în prezent ea trebuie analizată prin prisma conceptelor utilizate la nivelul Uniunii Europene și al Națiunilor Unite ca înglobând, dincolo de securitatea militară, și securitatea socioeconomică. Noțiunea de securitate națională urmează a fi interpretată în lumina politicilor comune de securitate dezvoltată la nivelul Uniunii Europene care prioritizează capacitatea statelor membre de a răspunde prompt problemelor legate de terorism, criminalitate organizată și criminalitate cibernetică. Iată de ce cadrul legal național în materie de securitate națională a fost astfel construit încât să poată fi adaptabil noțiunii autonome și evolutive de securitate și, în același timp, să aibă suficiente garanții pentru protejarea drepturilor și libertăților cetățenești atunci când există o ingerință punctuală în aceste drepturi*".

În **Decizia CCR nr. 455/2018**, s-a constatat că securitatea rețelilor și sistemelor informatice este o chestiune care ține de securitatea națională, Curtea operând din nou cu noțiunea de securitzare, de această dată în domeniul securității cibernetice.

Potrivit **Hotărârii Parlamentului României nr. 22/2020 privind aprobarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, parag. 13 introducere, cap I. parag. 31, cap IV parag. 119 și 133, cap V parag. 172, 175 și 179, securitatea energetică a României este parte componentă a securității naționale a României**. De asemenea, acest fapt reiese și din interpretarea sistematică a disp. **art. 1 și art. 3 lit. m) din Legea nr. 51/1991**, care prevede drept amenințări la adresa securității naționale a României "*orice acțiuni sau inacțiuni care lezează interesele economice strategice ale României, cele care au ca efect periclitarea, gestionarea ilegală, degradarea ori distrugerea resurselor naturale (n.a.: energetice), fondurilor forestier, cinegetic și piscicol, apelor și altor asemenea resurse, precum și monopolizarea ori blocarea accesului la acestea, cu consecințe la nivel național sau regional*".

Permiterea punerii în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau huilă. poate fi văzută ca o strategie de a adresa și de a combate diverse amenințări la adresa securității naționale a României, așa cum sunt prevăzute de art. 3 din Legea nr. 51/1991. Spre exemplu, dependența energetică de surse externe poate crea vulnerabilități geopolitice. Un stat care nu își poate asigura autonomia energetică poate fi supus la presiuni politice sau economice de la furnizorii săi. Astfel, producerea

propriei energii electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau huilă. poate crește suveranitatea energetică a României, diminuând șansele de a fi influențată sau manipulată de puteri externe. Stabilitatea energetică poate avea un rol cheie și în prevenirea conflictelor. O națiune care nu depinde de importuri energetice este mai puțin susceptibilă să intre în conflicte pentru resurse și nu este expusă la blocaje sau sancțiuni. De asemenea, asigurarea unei producții interne stabile de energie reduce riscul ca entități interne să caute sau să faciliteze acorduri energetice secrete cu entități potențial ostile. Totodată, o rețea energetică independentă și robustă poate crește capacitatea statului de a se menține funcțional în fața unor crize interne sau externe, garantând continuarea serviciilor esențiale. Nu în ultimul rând, controlul intern asupra resurselor energetice poate limita expunerea la actori externi care ar putea încerca să infiltreze sau să spioneze infrastructura energetică. Diversificarea surselor de energie și descentralizarea producției pot reduce vulnerabilitatea la atacuri direcționate. O singură centrală pe huilă poate fi mai greu de sabotat sau neutralizat decât o rețea extinsă de producători de energie regenerabilă cu panouri fotovoltaice. Autosuficiența energetică poate preveni instabilitatea socială care poate fi exploatată de mișcări extremiste, descentralizarea producției energetice și diversificarea surselor putând reduce impactul unui atac terorist asupra infrastructurii energetice.

Prin avizul conform al Consiliului Suprem de Apărare a Țării se va analiza dacă cauza pentru care se solicită acordarea de licențe de exploatare este de natură a contribui la prevenirea și combaterea unor amenințări la adresa securității naționale a României.

e) în scopul constituirii și asigurării resurselor energetice, a serviciilor necesare susținerii efortului de apărare, precum și a resurselor materiale necesare în cazul declarării stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război, astfel cum sunt prevăzute de art. 21 lit. e), art. 23 alin. (4), art. 24 și art. 25 din Legea nr. 355/2009 privind regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război, cu modificările și completările ulterioare;

În contextul dinamic al situației geopolitice și securității energetice globale, Guvernul României propune o serie de schimbări preconizate, fundamentate pe urgența securizării resurselor energetice naționale prin dezvoltarea capacităților de producție pe bază de lignit și huilă. Aceste modificări se bazează pe imperativul respectării și implementării prevederilor din Legea nr. 355/2009, având drept finalitate asigurarea autonomiei energetice și a securității naționale.

Potrivit **art. 1 din Legea nr. 355/2009**, "Starea de mobilizare reprezintă totalitatea măsurilor extraordinare ce se pot institui, în principal, în domeniile politic, economic, social, administrativ, diplomatic, juridic și militar, planificate și pregătite pe timp de pace, precum și a acțiunilor desfășurate pentru aplicarea acestora, potrivit legii, la apariția sau iminența unei amenințări grave care poate afecta suveranitatea, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională".

Potrivit **art. 2 din Legea nr. 355/2009**, "Starea de război reprezintă totalitatea măsurilor extraordinare care se pot institui, în principal, în domeniile politic, economic, social, administrativ, diplomatic, juridic și militar, în vederea exercitării dreptului inerent al statului la autoapărare individuală sau colectivă".

Art. 21 lit. e) din Legea nr. 355/2009, prevede că *"Pe timpul stării de mobilizare sau al stării de război, autoritățile civile ale administrației publice au atribuții privind: asigurarea reparației, conform planurilor existente, a resurselor de materii prime, a produselor industriale, a bunurilor alimentare, a energiei, a transporturilor, a lucrărilor publice și a comunicațiilor"*. Datorită poziționării geopolitice, România trebuie să-și asigure resurse energetice constante și fiabile. Conform Art. 21 lit. e) din Legea nr. 355/2009, se subliniază necesitatea asigurării resurselor prin mijloace proprii, ceea ce justifică investiția în sursele interne de lignit și huiă. Prin dezvoltarea capacităților proprii, se previne dependența de surse externe și se asigură o mai bună adaptabilitate la eventualele crize energetice sau geopolitice.

Potrivit art. 23 alin. (3) din Legea nr. 355/2009, *"(4) Resursele materiale necesare mobilizării forțelor destinate apărării se compun din: a) rezervele proprii; b) capacitățile pentru apărare, potrivit legii; c) rezervele de mobilizare, potrivit legii; d) producția curentă a operatorilor economici; e) importuri; f) alte resurse prevăzute de lege."* Reflectând asupra prevederilor Art. 23 alin. (3), este esențial să avem resurse energetice disponibile pentru a fi utilizate rapid și eficient în cazul unei mobilizări. Acest lucru se poate realiza doar dacă avem control asupra surselor de producție, diminuând astfel vulnerabilitatea la lanțurile externe de aprovizionare și asigurând o reacție promptă în fața provocărilor.

Potrivit art. 24 din Legea nr. 355/2009, *"Pe timpul stării de mobilizare și al stării de război se execută completarea forțelor destinate apărării potrivit statelor de organizare pentru război, instruirea acestora, precum și utilizarea resurselor materiale în vederea înzestrării conform normelor pentru război, până la realizarea nivelului de operaționalizare necesar îndeplinirii misiunilor specifice primite"*. Conform Art. 24, prin intensificarea capacităților energetice interne, România își sporește capacitatea de a răspunde prompt și adecvat la orice amenințări. O autonomie energetică consolidată înseamnă o Românie mai pregătită să facă față situațiilor de criză și să-și îndeplinească misiunile de apărare cu eficiență.

Potrivit art. 25 din Legea nr. 355/2009, *"Resursele materiale și serviciile necesare susținerii efortului de apărare se asigură de instituțiile publice și operatorii economici, pe baza comenzilor de stat, emise de instituțiile care administrează fonduri cuprinse în bugetul de stat pentru război, în condițiile legii, după punerea în aplicare a Planului de mobilizare a economiei naționale pentru apărare. Achizițiile se pot face printr-un regim derogatoriu de la dispozițiile legale în vigoare, aprobat de Consiliul Suprem de Apărare a Țării"*. În concordanță cu Art. 25, având capacitatea de a produce energie pe bază de lignit și huiă în țară, se simplifică semnificativ procesele de achiziție. Acest lucru, coroborat cu posibilitatea de a accesa regimuri derogatorii pentru achiziții în situații de urgență, facilitează și accelerează răspunsul în situații critice, eliminându-se astfel obstacolele birocratice.

O strategie energetică solidă, axată pe resurse proprii, reprezintă fundamentul unei națiuni stabile și în dezvoltare continuă. Investind în capacitățile interne de producție pe bază de lignit și huiă, România își construiește un viitor energetic sigur și sustenabil, oferind astfel premisele unei securități și prosperități pe termen lung. În lumina argumentelor sus-menționate, se conturează necesitatea urgentă de adoptare a măsurilor propuse în vederea securizării și diversificării surselor energetice. Aceasta este nu doar o chestiune de securitate energetică, ci și o componentă esențială a strategiei de securitate națională și de apărare a României.

f) în scopul asigurării și coordonării resurselor energetice și stocurilor de energie pe bază de ulei și lignit necesare prevenirii și gestionării situațiilor de urgență, astfel cum sunt prevăzute de Ordonanța de urgență nr. 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, cu modificările și completările ulterioare;

Potrivit art. 1 din OUG nr. 21/2004, Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență se înființează, se organizează și funcționează pentru prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență, **asigurarea și coordonarea resurselor** umane, **materiale, financiare și de altă natură** necesare restabilirii stării de normalitate. Sistemul Național este organizat de autoritățile administrației publice și se compune dintr-o **rețea de organisme, organe și structuri** abilitate în managementul situațiilor de urgență, constituite pe niveluri sau domenii de competență, **care dispune de infrastructură și de resursele necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor** prevăzute în prezenta ordonanță de urgență.

Prezenta cauză de excepție de la interdicția exploatarea de ulei și lignit în scop energetic are drept premisă nevoia de constituire și alocare de resurse specializate și managementul unitar al forțelor și mijloacelor implicate în situații de urgență, resursele necesare implicând inclusiv cele convenționale și sigur de exploatat.

Comitetul ministerial pentru situații de urgență al Ministerului Energiei, în temeiul art. 21 lit. d) din OUG nr. 21/2004 este obligat ca, în analizarea și avizarea planurilor proprii pentru asigurarea resurselor umane, materiale și financiare necesare gestionării situațiilor de urgență, să aibă în vedere prevederea unor resurse energetice convenționale în scopul constituirii de rezerve energetice care să deservească în situațiile de urgență care implică dezafectarea parțială sau totală a unor capacități în funcțiune și, prin urmare, dezechilibrarea SEN.

În contextul global actual, asigurarea unei surse continue și stabile de energie este esențială pentru funcționarea corespunzătoare a României. Energia este elementul primar care alimentează economia, susține dezvoltarea socială și facilitează toate funcționalitățile de bază ale unei societăți moderne. Ordonanța de urgență nr. 21/2004, privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, recunoaște explicit această importanță, subliniind necesitatea coordonării și asigurării resurselor energetice în situații de urgență.

Nu putem ignora faptul că resursele de ulei și lignit, fiind resurse convenționale, sunt deosebit de valoroase datorită capacității lor de a oferi energie stabilă, fără a fi afectate în mod semnificativ de fluctuațiile pieței sau de factori geopolitici. Aceste resurse, fiind indigene, permit o independență mai mare în raport cu sursele externe de energie, reducând vulnerabilitatea țării în fața unor eventuale crize energetice sau perturbări geopolitice.

Economic, exploatarea continuă a uleiului și lignitului contribuie la menținerea și crearea de locuri de muncă în domenii cheie, susținând comunitățile care depind de aceste industrii. În plus, prin asigurarea unei surse stabile de energie, se evită potențialele costuri asociate cu întreruperile de energie, care pot avea efecte devastatoare asupra economiei naționale.

Din perspectivă socială, energia produsă din ulei și lignit este esențială pentru asigurarea confortului populației, mai ales în perioade de vârf, cum ar fi iarna, când cererea de încălzire este la apogeu. Fără o sursă

stabilă de energie, există riscul apariției unor situații de criză, cum ar fi întreruperile de curent, care pot afecta nu numai bunăstarea populației, dar și servicii esențiale, cum ar fi spitalele sau școlile.

Asigurarea unei surse interne de energie permite României să-și consolideze poziția și autonomia, evitând presiunile și dependențele externe. Țări precum Polonia sau Germania, deși își diversifică sursele de energie, recunosc în continuare importanța cărbunelui în mixul lor energetic, având în vedere capacitatea sa de a oferi stabilitate și securitate.

Financiar, investițiile în industria huilei și lignitului, precum și în tehnologiile de ardere curată, pot aduce beneficii economice semnificative, nu numai prin vânzarea energiei produse, dar și prin crearea de locuri de muncă și susținerea dezvoltării tehnologice.

În contextul gestionării situațiilor de urgență, precum cele prevăzute de Ordonanța de urgență nr. 21/2004, necesitatea de a avea surse de energie fiabile și de încredere devine imperativă. Considerând avantajele tehnice și de politică energetică ale huilei și lignitului, aceste resurse se aliniază direct nevoilor stringente ale unei țări în fața unor astfel de situații critice.

În cazul unui dezastru natural de proporții, care poate perturba grav furnizarea de energie din surse regenerabile, cum ar fi parcurile eoliene sau solare, din cauza deteriorărilor sau condițiilor meteorologice nefavorabile, huila și lignitul pot oferi acel sprijin critic de bază, datorită capacității lor de a produce energie constantă și neîntreruptă. Securitatea oferită de această capacitate continuă de producție este esențială pentru a susține funcționarea spitalelor, a serviciilor de urgență, a infrastructurii vitale și a altor entități de importanță națională în astfel de momente.

Pe lângă aceasta, din punct de vedere al politicii energetice, menținerea unui echilibru între sursele regenerabile și cele convenționale precum huila și lignitul permite României să fie mai puțin vulnerabilă la șocurile externe, fie că vorbim de crize geopolitice care afectează importurile de energie sau de fluctuații majore ale prețurilor la nivel mondial. În situații de urgență, această diversificare a resurselor poate fi diferența dintre capacitatea unei țări de a răspunde eficient și prompt și incapacitatea de a face față crizei.

Mai mult, politica energetică, prin investiția în tehnologii curate pentru exploatarea huilei și lignitului (tehnologii BAT), poate asigura nu doar un răspuns la nevoile imediate ale țării în caz de urgență, ci și un parcurs sustenabil pentru viitor, echilibrând necesitățile economice și de securitate cu cele de mediu.

Concluzionând, exploatarea huilei și lignitului în scop energetic nu doar că asigură o bază solidă pentru politica energetică a României, ci, în contextul legii române privind situațiile de urgență, aceasta reprezintă o piatră de temelie pentru capacitatea țării de a răspunde, a se adapta și a se recupera în fața unor evenimente neprevăzute sau crize majore.

- g) pentru constituirea de stocuri de siguranță la combustibilii necesari pentru producerea energiei electrice, precum și a energiei termice produse în cogenerare, astfel cum este prevăzută de art. 2 lit. f) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, în unul dintre scopurile prevăzute la lit. c)-g);*

Potrivit art. 3 pct. 121 din Legea nr. 123/2012, prin "stocare de energie" se înțelege "procesul de transformare a energiei electrice într-o formă de energie care poate fi stocată în scopul amânării utilizării acesteia pentru un moment ulterior momentului generării și reconversia ulterioară a energiei respective în energie electrică sau utilizarea acesteia în alt vector energetic".

Potrivit art. 2 lit. f) din Legea nr. 123/2012, "activitățile din domeniul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare trebuie să se desfășoare pentru realizarea următoarelor obiective de bază" și "constituirea stocurilor de siguranță la combustibilii necesari pentru producerea energiei electrice, precum și a energiei termice produse în cogenerare".

Din interpretarea coroborată a celor două prevederi legale anterior menționate rezultă faptul că ele constituie premise necesare pentru asigurarea resurselor energetice în scopurile de securitate națională prevăzute la lit. c) și g) din proiectul de ordonanță de urgență.

Filosofia legiuitorului Legii nr. 123/2012, potrivit expunerii de motive¹⁵, este asigurarea "siguranței alimentării cu energie electrică" și "respectarea compatibilității proiectului de act normativ cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 714/2009 în ceea ce privește accesul la capacitățile de interconexiune transfrontaliere, inclusiv principiile de alocare a acestora și de management al congestiilor, pentru a garanta alimentarea de energie din toate sursele, la cele mai competitive prețuri, atât pentru consumatori, cât și pentru sectorul industrial din interiorul Uniunii Europene".

De asemenea, procedura de constituire a stocurilor de siguranță la combustibilii necesari este reglementată de Legea nr. 123/2012, care constituie dreptul comun în materie, procedurile tehnice fiind aplicabile și în scopul îndeplinirii obiectivelor de la lit. c)-g) din proiectul de ordonanță de urgență. Procedurile și operațiunile tehnice respective sunt elemente de sine stătătoare în procesul de constituire ale rezervelor, de aceea ele constituie premise necesare și obligatorii exceptării de la interdicția de exploatare a huilei și lignitului.

h) pentru asigurarea dezvoltării serviciilor publice care folosesc resurse de energie descentralizate, precum consumul dispecerizabil și stocarea energiei pe bază de huilă și lignit, în unul dintre scopurile prevăzute la lit. c)-g);

Valea Jiului se distinge drept una dintre cele mai suferinde regiuni din România prin prisma actelor probleme izvorâte din impactul negativ al disponibilizărilor în urma închiderii minelor începând din anul 1995, ce au generat șomaj ridicat, dislocarea tinerilor și adulților, sărăcie și excluziune. Programele de restructurare au dus la pierderea a peste 40.000 de locuri de muncă dintre cele peste 45.000 existente în industria minieră, numărul persoanelor neangajate în rândul populației active depășind rata de 50% într-o perioadă scurtă de timp. Populația zonei este puternic afectată de declinul industriei miniere și expusă riscurilor severe pe dimensiunea socială din cauza unei scăzute dezvoltări economice ce nu a permis atragerea de investitori și a determinat lipsa unei evoluții pozitive pe toate

¹⁵ Disponibil la: <https://www.cdep.ro/proiecte/2012/200/40/6/em300.pdf>; accesat la data de 20.10.2023.

palierelor importante care contribuie la calitatea vieții, în special educație, servicii medicale și asistență socială. Aducerea în stare de șomaj a unor lucrători încă tineri și apti de muncă s-a răsfrânt negativ asupra situației multor familii din Valea Jiului: rămași fără un loc de muncă și nereușind să beneficieze de oportunități la nivel local, părinții și-au lăsat copiii în grija comunității sau a altor familii, alegând calea migrației în afara Văii sau chiar a țării. Efectele acestei destrămări familiale și distanțarea parentală au acutizat alarmant profilul copiilor rămași acasă: abandonul școlar, implicarea în acte antisociale, drog-adicția au devenit comportamente nocive larg răspândite, care prezintă provocări inclusiv pentru furnizorii de servicii sociale.

Ținând cont de situația socială precară din Valea Jiului se impune asigurarea operaționalizării și funcționării unor servicii publice de furnizare de energie electrică și termică pe bază de ulei și lignit, serviciu public subvenționat de către autoritățile administrației publice locale, astfel încât să se asigure un tarif redus pentru consumatorii casnici la energia electrică și termică.

Energia electrică și termică pe bază de ulei și lignit rămân în sfera tipului de succese administrative pentru un serviciu public energetic descentralizat, care deservește strict consumatorilor casnici dintr-o anumită regiune geografică, respectiv unor instituții de interes local precum spitalele și unitățile de învățământ.

- i) *pentru asigurarea investițiilor în special în producerea de energie variabilă și flexibilă, în stocarea energiei sau în implementarea electromobilității sau în crearea de noi interconexiuni între statele membre ale Uniunii Europene, în unul dintre scopurile prevăzute la lit. c)-g).*

Crearea unei rețele energetice robuste și adaptabile este un obiectiv crucial pentru România și pentru Uniunea Europeană în ansamblu. În acest context, exploatarea uleiului și lignitului ca surse tradiționale de energie în România trebuie privită ca un factor catalizator pentru dezvoltarea și diversificarea infrastructurii energetice și a mixului energetic național.

Din perspectiva ingineriei energetice, centralele pe bază de ulei și lignit furnizează un flux de energie stabil, cunoscut ca „base load”. Spre exemplu, în 2019, România a produs aproximativ 23% din electricitatea sa totală din cărbune. Acest lucru se traduce într-o capacitate de a echilibra intermitența surselor regenerabile, precum energia eoliană și solară. Studii tehnice, precum cele publicate de IEEF, subliniază avantajul acestei diversități, în care sursele de energie tradițională pot fi operate în tandem cu tehnologii regenerabile pentru a optimiza fiabilitatea rețelei.

Vânzarea energiei produse din ulei și lignit poate genera venituri considerabile. Conform datelor din Raportul Anual al ANRE pentru 2020¹⁶, sectorul de energie pe bază de ulei și lignit contribuie semnificativ la bugetul național. Astfel de venituri pot fi redirecționate spre finanțarea cercetării în domeniul stocării energiei, a electromobilității sau a creării de noi interconexiuni.

¹⁶ Disponibil la: <https://arhiva.anre.ro/ro/despre-anre/rapoarte-anuale>; accesat la 20.10.2023.

Conform studiilor tehnice în domeniul energetic, pentru a integra eficient energia regenerabilă în rețea, este esențial să se investească în tehnologii de stocare, precum bateriile Li-ion sau sistemele pump-hydro. Capitalul obținut din sectorul cărbunelui poate fi reinvestit în astfel de tehnologii, facilitând adaptabilitatea sistemului energetic.

Electromobilitatea este strâns legată de capacitatea rețelei de a satisface cerințele crescânde de putere. Experiența și infrastructura acumulate în exploatarea huilei și lignitului oferă expertiza necesară pentru a adapta rețeaua electrică la noile cerințe. Un raport al Institutului Național de Cercetare Dezvoltare pentru Energie estimează că, în următorii 10 ani, cererea de energie pentru electromobilitate se va mări cu până la 15%, subliniind necesitatea adaptării infrastructurii actuale.

Veniturile din sectorul huilei și lignitului pot fi folosite pentru a finanța extinderea interconexiunilor energetice cu țările vecine. Conform datelor Eurostat, interconexiunile dintre România și vecinii săi au un grad de utilizare sub potențialul lor, iar investițiile în acest domeniu ar crește eficiența și securitatea aprovizionării cu energie.

Universitățile și instituțiile de cercetare din România, cu tradiție în domeniul energiei pe bază de uilă și lignit, precum Universitatea din Petroșani, pot fi pivotale în cercetarea și dezvoltarea de soluții tehnologice inovatoare pentru producerea de energie variabilă și flexibilă, beneficiind de finanțare din acest sector.

Având capacitatea de a regla rapid producția în centralele pe bază de uilă și lignit, România poate gestiona fluctuațiile de ofertă și cerere în piața energiei. Aceasta devine esențială în contextul în care energia din surse regenerabile, caracterizată prin producție variabilă, câștigă un procent mai mare în mixul energetic. Doctrina de specialitate subliniază rolul centralelor pe bază de fosil în asigurarea stabilității rețelei în perioadele de vârf sau în momentele de lipsă a producției din surse regenerabile.

Sectorul huilei și lignitului are un capital uman vast și calificat. Prin programe de recalificare, această forță de muncă poate fi direcționată către domeniile emergente ale energiei, precum dezvoltarea și implementarea de soluții pentru stocarea energiei sau sistemelor de interconexiune. Acest transfer de competențe și cunoștințe va consolida infrastructura de muncă necesară pentru implementarea obiectivelor energetice ale României.

În esență, producția de energie pe bază de uilă și lignit în România, gestionată în mod strategic, poate oferi cadrul necesar pentru o tranziție fluidă și eficientă către un sistem energetic modern, interconectat și diversificat, răspunzând simultan nevoilor imediate ale pieței și obiectivelor pe termen lung ale Uniunii Europene în materie de energie și mediu.

Cu privire la celelalte soluții legislative, proiectul de act normativ prevede că activitatea de punere în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau uilă, în sensul alin. (2) **se realizează doar cu respectarea obligatorie a celor mai bune tehnici disponibile**, denumite în continuare BAT, astfel cum sunt definite potrivit art. 3 pct. 10 din Directiva 2010/75/UE a

Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării).

2.4. Alte informații*)

Secțiunea a 3-a

Impactul socioeconomic)**

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Conform principiilor economice generale, pentru a putea evalua potențialul investițional al unui nou proiect, este necesară efectuarea unei analize cost-beneficiu în care, pe baza unor indici macroeconomici și date de intrare caracteristice, să fie cuprinse toate costurile respectiv veniturile aferente perioadei de viață a proiectului.

Astfel, balanța estimativă a proiectului între venituri și cheltuieli la finalul exploatării, implicit fluxul de numerar, trebuie să fie pozitivă pentru ca acesta să poată fi catalogat viabil din punct de vedere economic. Balanța trebuie să acopere inclusiv costurile preconizate pentru investiția inițială (de exemplu, costurile pentru pregătirea amplasamentului, costurile pentru proiectarea, construirea și instalarea infrastructurii de producție), și să ofere o anumită rată de rentabilitate investitorilor în scopul acoperirii costului de capital și a riscului investițional. Noile proiecte din sectorul energetic axate pe valorificarea combustibililor fosili și a resurselor minerale pot prezenta un grad ridicat de risc în contextul politicilor de mediu din ce în ce mai riguroase și a promovării surselor de energie regenerabile.

În cazul în care, pe baza datelor de intrare fixate, proiecțiile analizei financiare denotă un flux de numerar operațional negativ pe întreaga durată de exploatare a proiectului, astfel neacoperind costurile asociate investiției inițiale și fără o rentabilitate rezonabilă pentru investitori, proiectul poate fi catalogat drept nesustenabil financiar la momentul efectuării analizei, cu excepția cazului reglementat de prezentul proiect de ordonanță de urgență în care punerea în funcțiune de capacitate de producție de energie electrică pe bază de cărbune se face strict în scopul asigurării securității naționale a României, criteriul cost-beneficiu

economice nefiind aplicabil. Cu toate acestea, analiza poate identifica factorii influențatori majori asupra indicatorilor financiari, factori ce pot varia în timp în beneficiul proiectului, transformându-l într-o investiție realizabilă și dacă acesta continuă să servească intereselor de securitate națională. Un astfel de factor poate fi prețul de vânzare al bunurilor rezultate în urma procesului de producție, sau maturitatea tehnologiei folosite ce se transpune direct în costurile incipiente asociate dezvoltării investiției.

De asemenea, pentru un proiect cu indicatori economici favorabili pentru care se ia decizia de implementare, este de așteptat ca odată inițiat, acesta să opereze un număr de ani de exploatare pe un flux de numerar negativ generat în principal de costul investițional inițial. Cu toate acestea, deoarece se presupune că veniturile anuale preconizate acoperă costurile de operare precum și o cotă parte din investiția inițială, poziția fluxului de numerar prezintă un trend anual de îmbunătățire, cu perspectiva atingerii pragului de rentabilitate.

3.2. Impactul social

Din punct de vedere istoric, regiunile bogate în zăcăminte de ulei și lignit, precum Valea Jiului și Oltenia, au constituit nuclee economice semnificative pentru România. Conform datelor statistice anterioare, industria minieră din aceste zone a fost unul dintre cei mai mari angajatori, generând ocuparea directă și indirectă a zeci de mii de persoane. Acordarea de licențe de exploatare ȳa menține și potențial mări numărul de locuri de muncă în aceste regiuni, atenuând astfel problemele sociale asociate cu șomajul, precum sărăcia și migrația forței de muncă. De asemenea, acest lucru poate conduce la dezvoltarea infrastructurii regionale, cu impact direct asupra calității vieții locuitorilor.

Exploatarea resurselor de ulei și lignit contribuie semnificativ la PIB-ul local și, implicit, la bugetul național. Datele Institutului Național de Statistică (INS) au evidențiat în trecut că veniturile din această industrie au fost esențiale pentru finanțarea serviciilor publice în regiunile miniere. Pe lângă taxele și impozitele colectate direct din activitățile de exploatare, există beneficii fiscale secundare derivând din creșterea activităților conexe, cum ar fi transportul, alimentația și serviciile.

Exploatarea minieră nu este doar o activitate economică, ci și o componentă culturală vitală pentru anumite regiuni. Valea Jiului, spre exemplu, are o bogată moștenire culturală și istorică strâns legată de minărit. Prin menținerea activităților miniere, se conservă și tradițiile, obiceiurile și valorile care definesc aceste comunități. De asemenea, este promovată diversitatea culturală și patrimoniul național al României.

Din perspectivă administrativ-juridică, securitatea și autonomia energetică sunt vitale pentru suveranitatea statului. Prin valorificarea resurselor proprii, România își poate asigura un grad mai mare de independență față de importurile de energie. Acest lucru devine și mai relevant în contextul fluctuațiilor geopolitice, precum tensiunile cu Federația Rusă sau crizele

energetice europene. Exploatarea huilei și lignitului într-un mod controlat și reglementat poate contribui la atingerea acestor obiective strategice.

Acordarea de licențe pentru exploatarea zăcămintelor de ulei și lignit are un impact social benefic multidimensional. Pe lângă avantajele economice directe, aceasta poate contribui la consolidarea identității culturale, dezvoltarea regională și menținerea securității energetice, toate acestea fiind esențiale pentru binele general al societății românești.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

3.4. Impactul macroeconomic

Având în vedere complexitatea și amplitudinea schimbărilor din sectorul energetic, impactul macroeconomic al Ordonanței de Urgență este esențial pentru a stimula creșterea economică a României într-un mediu global nesigur. În primul rând, optimizarea resurselor energetice și reducerea dependenței de combustibili fosili din import va contribui la stabilitatea prețurilor la energie. Astfel, consumatorii, fie că sunt agenți economici sau cetățeni obișnuiți, se pot bucura de costuri mai previzibile, în situații de criză, ceea ce stimulează consumul intern și investițiile. Cu prețuri mai stabile, încrederea în economie crește, atrăgând investiții străine directe în sectoarele cheie ale economiei.

Luând în considerare regiunile Oltenia și Valea Jiului, tradițional dependente de industria cărbunelui, adaptarea la noile standarde de decarbonizare poate părea la prima vedere un obstacol. Totuși, aceste regiuni dețin un potențial uriaș pentru reconversia profesională și pentru dezvoltarea de tehnologii verzi. Prin sprijinirea tranziției către surse de energie regenerabilă și investiții în tehnologie, regiunile menționate pot deveni hub-uri ale inovației în domeniul energetic în România. Aceasta nu doar că va genera locuri de muncă noi și durabile, dar va și stimula economia locală, creând oportunități de afaceri și atrăgând investiții în zonă.

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Având în vedere imperativul securității naționale, necesitatea unei economii robuste și resiliente în fața provocărilor externe și internaționale, precum și valorificarea potențialului național de resurse, măsurile prevăzute în Ordonanța de Urgență privind decarbonizarea sectorului energetic prezintă o serie de beneficii și oportunități pentru România:

- Consolidarea securității energetice: Adoptarea și implementarea măsurilor de decarbonizare nu doar că se aliniază la direcțiile europene, dar contribuie și la diversificarea surselor de energie ale României. Reducerea dependenței de importurile de energie, în special de la actori externi care pot folosi energia ca mijloc de presiune geopolitică, înseamnă că România își poate asigura necesarul energetic în mod

autonom și securizat. Aceasta este o componentă esențială a securității naționale, asigurând funcționarea neîntreruptă a instituțiilor critice și protejând bunăstarea cetățenilor.

- Valorificarea resurselor de cărbune în scopuri neenergetice: Deși tranziția către o economie bazată pe energii regenerabile este inevitabilă, cărbunele extractat din România, în special din regiunile Valea Jiului și Oltenia, poate fi valorificat în alte sectoare industriale, în afara celui energetic. Există o serie de utilizări neenergetice pentru cărbune, precum producția de coals sau utilizarea în industria chimică, ce pot genera venituri considerabile pentru economia națională.
- Stimularea inovării și competitivității: Pe măsură ce România își diversifică sursele de energie și se orientează spre tehnologii verzi, va fi stimulată inovația în domenii adiacente. Acest lucru poate conduce la dezvoltarea unor sectoare noi, competitive pe piața internațională, consolidând astfel securitatea economică a țării.
- Reconversia profesională și dezvoltarea regională: Prin valorificarea cărbunelui în scopuri neenergetice, regiunile tradițional dependente de extracția de cărbune, precum Valea Jiului și Oltenia, pot experimenta o revitalizare economică. Aceasta va contribui la menținerea stabilității sociale și la prevenirea unor potențiale focare de tensiune sau disensiune în cadrul societății românești.

Din perspectiva securității naționale și a dezvoltării pieței pentru vânzarea de cărbune în scop neenergetic, măsurile propuse în Ordonanța de Urgență aduc un plus de valoare și se dovedesc a fi în concordanță cu interesele strategice ale României.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

Nu este cazul

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Având în vedere că mediul de afaceri este intrinsec legat de evoluția pieței energetice, astfel de inițiative pot juca un rol crucial în definirea traiectoriei de dezvoltare a României în următorii ani. Prin securizarea resurselor interne și capitalizarea lor, mediul de afaceri din Valea Jiului și județul Gorj poate fi pus în centrul unei renașteri economice și tehnologice. Aceasta, la rândul ei, poate genera un lanț de beneficii, de la creșterea competitivității la nivel național și regional, până la îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii acestor zone.

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Proiectul de act normativ prevede că activitatea de punere în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau huiă, în sensul alin. (2) se realizează doar cu respectarea obligatorie a celor mai bune tehnici disponibile, denumite în continuare BAT, astfel cum sunt definite potrivit art. 3 pct. 10 din Directiva 2010/75/UE a

Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării).

Există o serie de tehnologii (BAT) de valorificare a cărbunelui pretabile la nivel național din cele disponibile la nivel mondial. Pentru a determina tehnologiile BAT de valorificare a cărbunelui pretabile la nivel național sunt luate în calcul cinci criterii:

- 1) caracteristicile fizico-chimice ale cărbunilor din principalele bazine carbonifere din România, din perspectiva necesității unei procesări suplimentare;
- 2) gradul de maturitate al tehnologiilor (dovedit prin implementarea unor proiecte la nivel internațional);
- 3) compatibilitatea tehnologiilor cu principalele reglementări de mediu;
- 4) concordanța acestor soluții tehnice cu principalele orientări ale finanțărilor nerambursabile disponibile la nivel național și european pentru investițiile aferente;
- 5) caracteristicile piețelor de desfacere a produselor rezultate, din perspectiva procesării ulterioare a produselor rezultate.

Astfel, printre tehnologiile BAT care se pretează a fi implementate pentru zăcămintele naționale de huiă și lignită se numără următoarele:

- Tehnologiile de lichefiere a cărbunilor prin care este produs petrol sintetic;
- Tehnologiile de gazeificare subterană a cărbunilor (UCG) permit producția de singaz (gaz sintetic) permițând exploatarea și valorificarea depozitelor subterane de cărbuni care ar fi altfel inaccesibile;
- Tehnologia centralelor clasice cu parametri ultra-supracritici pentru producția de energie electrică și termică;
- Ciclu combinat gaze-abur cu gazeificare integrată a cărbunelui (IGCC);
- Tehnologia de oxicomustie;
- Tehnologia Horneț de tratare a lignitului prin uscare;
- Tehnologia de captare a gazelor de mină din straturile de cărbune;
- Producția de îngrășăminte organo-minerale pe bază de cărbuni;
- Tehnologia de depolimerizare a cărbunilor la presiune redusă pentru producția de carburant diesel sintetic;
- Tehnologia de procesare a materialelor din halde pentru producția de materiale de construcții;
- Tehnologia de brichetare a cărbunelui;

Tehnologiile amintite mai sus, precum și altele care respectă tehnologiile BAT, respectă emisiile stabilite prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/1442 a Comisiei din 31 iulie 2017 de stabilire a concluziilor privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) pentru instalațiile de ardere de dimensiuni mari, în temeiul Directivei 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu este cazul

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Nu este cazul

3.9. Alte informații

Potrivit Comisiei Europene, cărbunele continuă să fie extras în **31 de regiuni din 11 țări europene cu aproximativ 230.000 angajați în sector. Cărbunele reprezintă aproximativ un sfert din totalul producției de energie la nivel UE**, fiind o importantă sursă pentru procesele industriale, în pofida declinului constant al producției și consumului de cărbune din ultimele decenii. Previziunile privind creșterea activităților industriale în economiile emergente au determinat investiții considerabile în producția de cărbune, însă cererea a scăzut în ultimii ani, rezultând în capacități neutilizate și preț redus al acestei resurse¹⁷.

La nivelul Uniunii Europene, o serie de state membre iau măsuri energice și deensiviste economice în industria exploatării de huiă și lignit, astfel:

1. Polonia

Polonia nu intenționează să renunțe prea repede la utilizarea cărbunelui, în condițiile în care peste 70% din energia sa electrică este generată pe bază de cărbune. De asemenea, Supergrupul energetic Tauron din Polonia a sincronizat o nouă unitate de producție de energie prin arderea cărbunelui, cu tehnologii BAT, cu o putere de 910 MW, cu sistemul energetic național¹⁸.

În scopul constituirii unei rezerve energetice proprii și independente total de Federația Rusă, Polonia a renunțat la importul a 1,5 mil. tone de cărbune din Rusia, crescându-și capacitățile proprii de producție¹⁹.

Polonia a acordat ajutoare de stat și ajutoare de stat pentru persoane vulnerabile²⁰ în sectorul energetic, inclusiv în exploatarea resurselor energetice (*huiă, lignit, petrol*) și a resurselor neenergetice utilizate în scopuri energetice (*pământuri rare²¹ și litiu*).

¹⁷ Disponibil la: https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/coal-regions-transition_en; accesat la data de 27.09.2025.

¹⁸ Disponibil la: <https://www.dobusiness.ro/polonia-a-pus-in-functiune-o-noua-unitate-pe-carbune-de-910-mw-642917.html>; accesat la data de 02.10.2025.

¹⁹ Disponibil la: <https://www.zf.ro/business-international/oficial-polonez-polonia-nu-mai-primeste-carbune-din-rusia-22139963>; accesat la data de 02.10.2025.

²⁰ Regulamentul (UE) NR. 651/2014 AL COMISIEI din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat.

²¹ Pământuri rare (ușoare și grele): Lantan – La; Cesi – Ce; Praseodim – Pr; Neodim – Nd; Prometi – Pm; Samariu – Sm; Europiu – Eu; Gadolinu – Gd; Terbiu – Tb; Disprosiu – Dy; Holmiu – Ho; Erbiu – Er; Tului –

În august 2023, a fost planificată începerea selecției pentru următoarea rundă de sprijin guvernamental pentru industriile consumatoare de energie. Companiile din întreg sectorul minier și de prelucrare industrială vor putea aplica pentru asistență. Există până la 5,5 miliarde PLN în buget. Aproximativ 3.000 de companii sunt eligibile pentru a participa la program.

Polonia a promovat o serie de inițiative diferite pentru a atenua efectele negative ale creșterii prețurilor la energie și căldură pentru gospodării și întreprinderi, inclusiv stabilirea unor plafoane ale prețurilor la energie și căldură pentru gospodării (cu o rată specială pentru cei mai vulnerabili) și subvenții directe pentru cei mai vulnerabili. Acestea includ, printre altele:

- Venituri ale bugetului de stat din vânzarea emisiilor de gaze cu efect de seră indemnizații au fost alocate în 2022 pentru implementarea acestor mecanisme de sprijin, inclusiv 9,42 miliarde PLN pentru compensații pentru companiile care utilizează plafonul prețului gazelor și **9,03 miliarde PLN pentru sistemul de sprijin financiar pentru gospodăriile care utilizează alți combustibili decât cărbunele și pentru grupurile cele mai vulnerabile** și compensații pentru companiile care utilizează plafonul prețului energiei;
- A alocat 13,5 miliarde PLN, constituind printre altele surplusul profitului anual al Băncii Naționale a Poloniei (NBP), pentru **finanțarea subvențiilor gospodăriilor care utilizează cărbune pentru încălzire;**
- **Pentru a asigura aprovizionarea cu cărbune pentru încălzirea gospodăriilor în timpul iernii 2022/2023**, prim-ministrul Mateusz Morawiecki a obligat companiile, respectiv, deținute sau (majoritar, indirect) controlate de stat, Węglukoks SA și PGE Paliwa Sp. z oo să cumpere și să importe în Polonia 4,5 milioane de tone de cărbune pentru încălzirea locuinței.
- Producătorii de energie electrică, companiile comerciale de energie, companiile de extracție a gazelor naturale și **marile companii miniere de cărbune au fost obligate să plătească o parte din profiturile lor extraordinare către fonduri bugetare, să ofere finanțare pentru compensații pentru plafonarea prețurilor la energie și gaze și sprijin financiar pentru gospodăriile care foloseau electricitatea ca sursă primară de încălzire.**

Ministerul Dezvoltării Economice și Tehnologiei din Polonia a precizat că în aria sa de competență intră sprijinul pentru industriile consumatoare de energie, legate de prețurile ridicate la gaze naturale și electricitate. Acest program a fost înființat în 2022 și apoi 195 de companii din industrii precum metalurgia, ceramica, producția de sticlă și îngrășăminte au primit asistență financiară în valoare totală de peste 2,3 miliarde PLN. În prezent, este planificată o cerere de candidaturi pentru următoarea rundă de sprijin guvernamental pentru industriile consumatoare de energie. **De această dată, companiile din întreg sectorul minier și de prelucrare industrială vor putea aplica pentru asistență. Fondurile din cadrul acestui program sunt de 5,5 miliarde PLN.** Aproximativ 3.000 de companii sunt eligibile

Tu; Yterbiu – Yb; Lutețiu – Lu; Ytriu – Y; Scandiu – Sc - zăcămintele care conțin monazite; - nisipurile aluvionare care conțin minerale titano-zirconifere

pentru a participa la program. Companiile ale căror costuri cu energie electrică și gaze naturale în 2021 s-au ridicat la cel puțin 3% din valoarea producției vândute sunt considerate consumatoare de energie. În funcție de criterii mai detaliate, aceștia vor putea utiliza ajutoare de bază sau sporite. Programul este conceput pentru a ajuta companiile să funcționeze și să mențină locurile de muncă.

În ceea ce privește conformitatea cu legislația UE, PL se bazează pe documentul „*Criza temporară și cadrul de tranziție pentru măsurile de ajutor de stat pentru susținerea economiei după agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei*”²² publicat în martie 2023 de Comisia Europeană. Asistența companiilor este acordată de ministrul Dezvoltării Economice și Tehnologiei, iar operatorul programului va fi Fondul Național pentru Protecția Mediului și Gospodărirea Apelor.

2. Germania

Guvernul german a aprobat miercuri, 04.10.2023, reactivarea termocentralelor pe cărbune păstrate în rezervă, ca o soluție preventivă pentru iarna din 2023-2024.

Măsura de urgență decisă anul trecut va fi prelungită pentru iarna viitoare, menținând la dispoziție aproximativ 1,9 GW de capacitate de lignit - adăugându-se celor 45 GW de centrale electrice pe cărbune existente în Germania²³.

3. Irlanda

Irlanda are o istorie de exploatare a cărbunelui în zonele din Leinster, inclusiv Kilkenny, Carlow și Laois. Mina de cărbune Arigna din Comitatul Roscommon a fost deschisă la sfârșitul secolului al XVIII-lea și a funcționat până în 1990. Astăzi, Irlanda importă cea mai mare parte a cărbunelui său din alte țări (de ex. Polonia). Utilizarea cărbunelui pentru producerea de energie electrică este în scădere pe măsură ce gazele de șist devin mai accesibile. Turba are două utilizări principale: generarea de electricitate și încălzirea locuințelor. Irlanda are multe regiuni mlăștinoase în centrul țării. Bord na Móna este o companie mixtă, comercială și de stat, care este responsabilă pentru colectarea mecanizată a turbei în Irlanda.

4. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

²² Disponibil la: „*O altă rundă de ajutoare guvernamentale pentru industriile consumatoare de energie*” (8 august 2025. - <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/kolejna-tura-rzadowej-pomocy-dla-branz-energochlonych>).; accesat la data de 02.10.2025.

²³ Disponibil la: <https://www.euractiv.com/section/coal/news/germany-extends-emergency-coal-capacity-for-another-winter/>; accesat la data de 05.10.2025.

Marea Britanie a aprobat miercuri, 04.10.2023, prima sa mină nouă de cărbune de adâncime din ultimele decenii pentru a produce combustibilul foarte poluant pentru fabricarea oțelului, o decizie care a atras criticile oponenților care spun că va împiedica obiectivele climatice.

Woodhouse Colliery, care urmează să fie dezvoltată de West Cumbria Mining în nord-vestul Angliei, urmărește să extragă cărbune de cocs care este folosit în industria siderurgică mai degrabă decât pentru generarea de electricitate. Se așteaptă să creeze aproximativ 500 de locuri de muncă.

5. Franța

Franța a acordat ajutoare de stat și ajutoare de stat pentru persoane vulnerabile în sectorul energetic, inclusiv în exploatarea resurselor energetice (uile, lignit, petrol), în scopul constituirii unei rezilienței naționale în domeniul energetic.

a) Voucherul/cecul de energie ajută la plata următoarelor cheltuieli:

Facturi la energie și achiziționarea de combustibil (electricitate, gaze naturale sau petrol lichefiat, păcură de uz casnic, lemn, biomasă sau alți combustibili pentru încălzire sau producție de apă caldă).

Taxe de energie sunt incluse în taxa tip de chirie, dacă persoanele sunt cazate într-o locuință colectivă: Unitate care oferă cazare închiriată ca reședință principală, inclusiv spații private mobilate și nemobilate (dormitor) și spații comune (de exemplu: spălătorie, cantină etc.). Când este destinată în principal persoanelor vârstnice autonome, locuința-cămin se numește reședință independentă sau într-o unitate (Ehpad sau EHPA), rezidență independentă, unitate sau unitate de îngrijire pe termen lung (ESLD sau USLD).

Lucrări sau cheltuieli aferente energiei pentru locuința corespunzătoare celor eligibile pentru ajutorul MaPrimeRénov' (de exemplu: achiziționarea unei pompe de căldură, izolarea pereților din exterior sau din interior etc.)

b) Voucher/cec energetic „exceptional”

Confruntat cu creșterea fără precedent a prețurilor la energie, Guvernul a luat numeroase măsuri pentru a-i proteja pe francezi. Pe lângă scutul tarifar la gaze naturale și energie electrică și voucherul de energie „clasic”, tichete de energie excepționale sunt trimise gospodăriilor care au cea mai mare nevoie de ele. Aceste tichete de energie excepționale pot fi folosite, ca și voucherul de energie „clasic”, pentru a plăti facturile pentru toate tipurile de energie. Aceste verificări pot fi combinate și cu alocația de combustibil stabilită în perioada 16 ianuarie până la 31 martie 2023.

c) Beneficiarii

- 12 milioane de gospodării, adică 40% dintre cele mai modeste gospodării;
- gospodăriile care beneficiază deja de voucherul energetic „clasic” 2022;
- gospodăriile al căror venit fiscal de referință pe unitate de consum (RFR/UC) în 2021 a fost mai mare sau egal cu 10.800 EUR și mai mic de 17.400 EUR;

Valoarea verificării energetice excepționale este:

- 200 € pentru gospodăriile care beneficiază deja de controlul energetic „clasic” 2022;
- 100 € pentru noii beneficiari;
- voucherul de energie face posibilă plata facturilor pentru toate tipurile de energie din locuință;

Verificarea energetică excepțională este trimisă automat de la sfârșitul lunii decembrie 2022, fără a fi luată nicio măsură.

Poate fi combinat cu alte tichete energetice.

Acestea trebuie în mod imperativ să fie efectuate de un garant profesional/expert recunoscut al mediului (RGE)- profesioniști specializați în lucrări de renovare energetică.

d) Scut tarifar pentru electricitate

Pentru a proteja francezii de creșterea fără precedent a prețurilor la energie electrică, guvernul a instituit un scut pentru prețul energiei electrice:

- Scutul de preț se calculează pe baza unui preț reglementat de vânzare a energiei electrice (TRVe) înghețat: în 2022, acest sistem a făcut posibilă limitarea creșterii prețurilor la 4% inclusiv taxe pentru clienții eligibili pentru TRVe.
- De la 1 februarie 2023, majorarea a fost limitată la 15% cu taxe incluse în medie.
- Pentru a ajuta IMM-urile și alte entități care nu sunt eligibile pentru scutul pentru prețul energiei electrice, de exemplu autoritățile locale, un amortizor de energie electrică este instituit în 2023.
- Entitățile eligibile pentru scutul tarifar la energie electrică sunt: persoane fizice, autorități locale companii mici și microîntreprinderi (companii cu mai puțin de 10 angajați cu o cifră de afaceri anuală mai mică de 2 milioane de euro și care au subscris la o putere mai mică sau egală cu 36 kVA) indiferent de natura contractului semnat (ofertă la tarife de vânzare reglementate, ofertă indexată la TRV sau ofertă de preț fix).
- Gospodăriile încălzite colectiv cu energie electrică (locuințe sociale, condominii etc.) sunt acoperite de ajutoare specifice care reproduc mecanismul de scut tarifar.

- Scutul tarifar pentru clienții care beneficiază de o ofertă individuală de vânzare a energiei electrice.
 - Datorită scutului tarifar, guvernul a limitat creșterea tarifelor reglementate de vânzare a energiei electrice (TRVe) la 4% inclusiv taxe de la 1 februarie 2022 până la 31 ianuarie 2023.
 - Toți consumatorii care locuiesc în Corsica și teritoriile de peste mări, persoane fizice și întreprinderi, beneficiază de scutul pentru prețul energiei electrice.
 - Un comparator independent și gratuit a fost înființat de autoritățile publice: <http://comparateur.energie-info.fr>;
 - Pentru a beneficia de scutul tarifar, microîntreprinderile și autoritățile locale trebuie să comunice furnizorului lor de energie electrică până la data de 31 martie 2023 o declarație pe proprie răspundere în care să precizeze că respectă criteriile de eligibilitate. Acest certificat poate fi descărcat online. Dacă este necesar, furnizorul de energie electrică poate oferi un cadru dematerializat pentru a facilita acest proces.
- e) Scut tarifar pentru gaze naturale

Pentru a proteja francezii de creșterea fără precedent a prețurilor la gaze naturale, guvernul a stabilit un scut tarifar:

Pentru persoanele fizice și condominiile/coproprietate cu contract de furnizare directă a gazelor naturale: indiferent de natura contractului încheiat (ofertă la tarife reglementate de vânzare gaze naturale (TRVg), ofertă indexată la TRV sau ofertă de preț fix), beneficiază de scut tarifar, calculat pe baza TRV-urilor înghețate. În ceea ce privește gazele, acestea din urmă au fost înghețate la nivelul lor inclusiv taxe la 1 noiembrie 2021, ceea ce a permis francezilor să nu sufere o creștere a facturii până la 31 decembrie 2022. În 2023, scutul este prelungit și va limita creșterea TRV-urilor înghețate la 15%, în medie.

Pentru gospodăriile încălzite colectiv cu gaze naturale (locuințe sociale, coproprietăți cu contract de căldură, EHPAD etc.) acestea din urmă sunt acoperite de ajutoare specifice (scut „colectiv”), care reproduc mecanismul de scut tarifar.

6. Finlanda

Conform datelor publicate de Agenția finlandeză pentru Siguranță și Produse Chimice (Tukes)²⁴, în anul 2022, în Finlanda erau înregistrate 43 de mine active, cu o producție totală de 119,4 milioane tone, din care 49,6 milioane tone minereu, **rocă carbonatăă, rocă industrială** (în creștere cu 3,5% față de anul precedent). Cele mai mari trei mine Terrafame (42,9 Mt), Kevitsa (36,4 Mt) și Siilinjärvi (23,3 Mt) produc 86% din totalul exploatat.

În cursul anului 2022, **54 de companii au raportat operațiuni de explorare minerală și investiții de 80,4 milioane euro (în creștere cu 17,4% față de anul precedent)**. Activitățile

²⁴<https://tukes.fi/documents/5470659/6373016/Review+of+mining+authority+Tukes+on+exploration+and+mining+industry+in+Finland+in+2022.pdf/a9722b35-2da8-6edc-b4d5-43f278b6e02e/Review+of+mining+authority+Tukes+on+exploration+and+mining+industry+in+Finland+in+2022.pdf?t=1679637888445>

de foraj s-au întins pe 274 km, în scădere cu 2,2% comparativ cu anul precedent. Dintre proiectele miniere aflate în proces de autorizare sau evaluare a impactului asupra mediului cel puțin 3 ar produce materii prime critice și strategice, conform listei UE: Sakatti (concentratele de cupru și nichel), Suhanko (zăcăminte de metale din grupa platinei) și Sokli (pe lângă fosfat și fier, zăcămintul conține pământuri rare, niobiu, hafniu, tantal, mangan, zircon, cupru, argint și uraniu).

Sistemul de responsabilitate minieră finlandez se bazează pe modelul utilizat în Canada (TSM; Towards Sustainable Mining). Modelul original canadian TSM a fost adaptat condițiilor și legislație finlandeze și dotat cu instrumente de evaluare pentru managementul apei și închiderea minelor. Sistemul de responsabilitate minieră constă din opt instrumente de evaluare: cooperarea părților interesate, managementul biodiversității, managementul sterilului, managementul apei, eficiența energetică și emisiile de gaze cu efect de seră, securitatea și sănătatea în muncă, managementul crizelor și închiderea minei²⁵.

De asemenea, Guvernul finlandez vede producția de minerale esențiale și lanțul de aprovizionare cu baterii drept zone promițătoare pentru dezvoltare economică, care sprijină și tranziția energetică.

Guvernul finlandez a alocat, în anul 2021, **60 de milioane euro pentru susținerea operatorilor și angajaților din industria turbei să părăsească sectorul și sprijinirea unei tranziții echitabile.** Sprijinul a fost alocat sub formă de subvenții și granturi pentru casarea mașinilor și echipamentelor companiilor de turbă, servicii de dezvoltare a noilor afaceri, pentru reangajare și formare, studii privind alte utilizări ale zonelor de producție de turbă și sprijinirea reîmpăduririi.

Finlanda este unul dintre principalii producători și consumatori de turbă din Europa. 90% din turba produsă este folosită ca sursă de energie. JTF își propune să reducă la jumătate consumul de energie a turbei până în 2030. Pentru a sprijini tranziția către o economie echitabilă cu emisii scăzute de carbon, Fondul va sprijini în mod specific diversificarea mijloacelor de trai, revitalizarea structurilor economice și stimularea ocupării forței de muncă prin recalificarea și perfecționarea forței de muncă. Lucrează în extracția turbei și în sectoarele conexe, în special tineri. JTF va fi orientat către locuri de muncă din economia verde, noi soluții de tehnologie ecologică și noi oportunități de afaceri conexe. Planul finlandez va sprijini aproximativ 1.900 de IMM-uri din regiunile în tranziție, care suferă de declin economic și provocări specifice cauzate de locațiile periferice. Fondul va oferi, de asemenea, noi oportunități întreprinderilor de a coopera cu institutele de cercetare: aproximativ 4.000 de întreprinderi vor beneficia de această oportunitate. Datorită acesteia, sunt așteptate 1.800 de inovații, servicii sau produse noi. Scopul este de a crea 3.700 de noi locuri de muncă în zonele cel mai semnificativ afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic.

²⁵ <https://www.vtv.fi/app/uploads/2021/07/naof-perspectives-on-sustainable-mining-in-finland.pdf>

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri*)**

- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
1. buget de stat, din acesta:						
1. impozit pe profit						
2. impozit pe venit						
1. bugete locale						
1. impozit pe profit						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat:						
1. contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri						
(Se va menționa natura acestora.)						
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
1. buget de stat, din acesta:						

1. cheltuieli de personal						
2. bunuri și servicii						
1. bugete locale:						
1. cheltuieli de personal						
2. bunuri și servicii						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat:						
1. cheltuieli de personal						
2. bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
b) bugete locale						
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: 1. fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată;						

2. declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară.

4.8. Alte informații

Prezentul proiect de act normativ nu are impact financiar.

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ

5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice

5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)

Proiectul de act normativ reglementează măsuri de asigurare a securității naționale a României în context de criză, situații extraordinare și situații excepționale, aspect care nu face obiectul dreptului Uniunii Europene, fiind responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru, potrivit art. 4, ultima teză, din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Prezentul proiect de act normativ nu afectează Componenta C6. Energie, din cadrul Pilonului I. Tranziția verde al Planului Național de Redresare și Reziliență al României, care are ca obiectiv abordarea principalelor provocări ale sectorului energetic din România în ceea ce privește decarbonizarea sistemului energetic și poluarea aerului, respectiv asigurarea tranziției verzi și a digitalizării sectorului energetic, prin promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile, a eficienței energetice și a tehnologiilor viitorului. Reforma I prevede, în primă etapă, adoptarea unei Legi privind decarbonizarea sectorului energetic, devenită OUG nr. 108/2022, prin care se creează cadrul legal necesar măsurilor și acțiunilor care trebuie întreprinse pentru realizarea întregului proces și care cuprinde:

- Închiderea și conservarea grupurilor energetice pe bază de lignit și huilă;
- închiderea carierelor de lignit și minelor de huilă;

- măsurile de sprijin pentru închiderea și conservarea capacităților de producere a energiei electrice pe bază de lignit și huiă;

- măsurile de sprijin pentru închiderea carierelor de lignit și a minelor de huiă;

- măsurile pentru atenuarea consecințelor sociale ale închiderii și conservării capacităților de producere a energiei electrice pe bază de lignit și huiă și a carierelor și minelor aferente;

- sursele de finanțare a măsurilor de ajutor de stat;

- măsurile pentru coordonarea și implementarea procesului de decarbonizare;

- **măsuri în caz de criză energetică.**

Observăm că, prin proiectul de act normativ, chiar se implementează un ultim obiectiv al reformei, acela de a prevedea situațiile de criză energetică, situații care coincid cu cele care afectează securitatea și apărarea națională a României, în care se impune derogarea de la regulile instituie de Oug NR. 108/2022. Mai mult, reforma PNNR nu interzice exploatarea cărbunelui în scop neenergetic, deci nepoluant, fapt pentru care trebuie prevăzută expres această posibilitate de exploatare în continuare a resursei naturale.

5.3.1. Măsuri normative necesare transpunerii directivelor UE

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5.3.2. Măsuri normative necesare aplicării actelor legislative UE

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5.6. Alte informații

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

Se solicită punctul de vedere al Consiliului consultativ pentru evaluarea impactului actelor normative, conform art. 8 alin. (2) lit a) din HG nr. 443/2022 pentru aprobarea conținutului

instrumentului de prezentare și motivare, a structurii raportului privind implementarea actelor normative, a instrucțiunilor metodologice pentru realizarea evaluării impactului, precum și pentru înființarea Consiliului consultativ pentru evaluarea impactului actelor normative, cu modificările și completările ulterioare;

6.5. Informații privind avizarea de către:

a) Consiliul Legislativ

Se solicită avizul Consiliului Legislativ în temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ;

b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Se solicită avizul Consiliului Suprem de Apărare a Țării în temeiul art. 4 lit. d) pct. 1, 2, 3 și 4 din Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

c) Consiliul Economic și Social

Se solicită avizul Consiliului Economic și Social în temeiul art. 2 alin. (2) lit. a), d), e) și g) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social.

d) Consiliul Concurenței

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

e) Curtea de Conturi

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

6.6. Alte informații

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

- 7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ
- 7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Secțiunea a 8-a

Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ

- Solicitanții de licențe și permise pentru prospectarea și punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau huiilă, în temeiul alin. (2) de la art. 2 din OUG sunt obligați să solicite și să primească din partea CSAT un aviz conform în vederea continuării procedurilor în fața ANRM.

8.2. Alte informații

~~În numele inițiatorilor~~

~~Sebastián – Ioan BURDUJA~~
Deputat PNL

Tabel susținători
Lege
pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 108/2022
privind decarbonizarea sectorului energetic

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1	BURDUZA SEBASTIAN-IOAN	PNL	
2	ROMAN FORIN	PNL	
3	ANAREI ALEXANDRU	PNL	
4	Ciprian Zahre	PNL	
5	Alexandru MILIPARU	PNL	
6	DOGDAN IONEL	PNL	
7	Lucian BODE	PNL	
8	ROSCA MIRCEA	PNL	
9	Vela Ion Marcel	PNL	
10	Bucur Săndor	UDMR	
11	Gheorghe Octoniuom	PNL	
12	MITITELU ECUARA-TATIAN	PNL	
13	Chisoveanu Marien	PNL	
14	Alexion Mocoruu	PNL	
15	Raluca Turcom	PNL	
16	MOLSI N RADU-MARU	PNL	
17	DIPLA ALIETEU	PNL	
18	Gal Catia	PNL	
19	TOUA IUE	PNL	
20	Cotărescu Aurelian	PNL	
21	CIOBANU ADRIAN VIRGIL	PNL	

Tabel susținători
Lege
pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 108/2022
privind decarbonizarea sectorului energetic

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1	BURDUJA SEBASTIAN-IOAN	PNL	
2	ROMAN FELIX	PSD	
3	ANAREI ALEXANDRU	PNL	
4	Ciprian Fabre	PNL	
5	Alexandra MILIARU	PNL	
6	BOGIAN IONEL	PNL	
7	Lucian BODE	PNL	
8	ROSCA MIRCEA	PNL	
9	Vela Ion Marcel	PNL	
10	Bucur Săndor	UDMR	
11	Grigore Octavian	PNL	
12	MITITELU EDUARD-TATIAN	PNL	
13	Chisoveanu Florian	PNL	
14	Boinel Ferech	PNL	
15	VARGA GLAD	PNL	
16	MICHAEL COFET	PNL	
17	Orvidiu Titian	PNL	
18	Manușel Colu	PNL	
19	RUSU LUCIAN	PNL	
20	POȘTOLACHE IULIA	PNL	
21			

Tabel susținători
Lege
pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 108/2022
privind decarbonizarea sectorului energetic

[illegible]

Lege

**pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 108/2022
privind decarbonizarea sectorului energetic**

Având în vedere imperativul protejării interesului național și al securității energetice, în condițiile în care sistemul energetic național se confruntă cu provocări semnificative ce derivă din fluctuațiile pieței și vulnerabilitățile regionale, în mod evident, fiind necesar să se acționeze prompt și eficient pentru a garanta aprovizionarea continuă și securizată a energiei,

ținând cont de creșterea alarmantă a prețurilor la energie în ultima perioadă, o situație care afectează nu doar economia la nivel macroeconomic, dar și bugetul de cheltuieli al cetățenilor, impunându-se intervenția urgentă a statului pentru a tempera aceste creșteri și a asigura un cadru stabil și predictibil în sectorul energetic,

văzând că securitatea națională este indisolubil legată de securitatea energetică, și având în vedere riscurile potențiale la adresa integrității teritoriale și suveranității naționale, în contextul tensiunilor geopolitice cauzate de războiul dus de Federația Rusă pe teritoriul Ucrainei și conflictul israeliano-palestinian care poate afecta rețeaua energetică regională, fiind esențial ca statul să aibă capacitatea de a reacționa rapid și decisiv la orice formă de amenințare sau perturbare a fluxurilor energetice,

reținând faptul că România, în calitate de membru al Uniunii Europene și al NATO, are obligații specifice în materie de securitate energetică și de apărare, care pot fi îndeplinite corespunzător doar printr-o abordare proactivă și adaptabilă la dinamica situației internaționale, adoptarea unei ordonanțe de urgență este imperativă,

notând că decarbonizarea sectorului energetic este o necesitate stringentă în contextul schimbărilor climatice și a angajamentelor internaționale ale României, fiind esențial ca aceasta să se desfășoare într-un cadru care ține cont de imperativul securității energetice și de aspectele socio-economice conexe,

având în vedere importanța consolidării capacității de reziliență a sectorului energetic, în fața unor eventuale crize viitoare, precum și a creării unui cadru legal adaptat realităților actuale și provocărilor imediate, această ordonanță vinind să ofere instrumentele necesare pentru o acțiune guvernamentală eficientă și rapidă,

subliniind implicațiile la nivelul securității naționale, atât din perspectiva riscurilor legate de securitatea aprovizionării cu energie, cât și a aspectelor legate de decarbonizarea sectorului energetic, și relevanța acestora pentru securitatea și apărarea țării, este vital ca Guvernul să acționeze fără întârziere.

ținând cont de faptul că forma actuală a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 108/2022 privind decarbonizarea sectorului energetic este de natură a încălca grav prevederile constituționale privind libertatea economică și obligația pozitivă a statului de a asigura

exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național, în contextul interzicerii valorificării, și în scop neenergetic, a resurselor naturale de huilă și lignit,

văzând faptul că diversificarea mijloacelor de exploatare energetică și neenergetică a huilei și lignitului face parte din măsurile de reziliență ale statului român, precum și de prevenire și combatere a amenințărilor la adresa securității naționale și energetice.

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic - Articolul 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 108/2022 privind decarbonizarea sectorului energetic, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 659 din 1 iulie 2022, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 334/2022, se modifică și se completează după cum urmează:

”Art. 2. -

- (1) Se interzice punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau huilă.*
- (2) Se permite explorarea și exploatarea de lignit, antracit, turbă sau huilă în scop neenergetic, pentru producerea, furnizarea și comercializarea care deservesc industriei farmaceutice, medicale, alimentare, textile, de construcții, chimice și altor asemenea.*
- (3) Prin excepție de la prevederile alin. (1), se permite punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit sau huilă în următoarele cazuri:*
 - a) în scopul constituirii de rezerve de lignit, antracit, turbă sau huilă pentru mobilizare și război, în sensul art. 9 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 203/2015 privind planificarea apărării;*
 - b) în scopul pregătirii, asigurării și organizării resurselor energetice necesare în cazul instituirii stării de urgență și asediu, în condițiile Ordonanței de urgență nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, cu modificările și completările ulterioare;*
 - c) în scopul prevenirii și combaterii amenințărilor la adresa securității naționale a României, astfel cum sunt prevăzute de art. 3 din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României;*
 - d) în scopul constituirii și asigurării resurselor energetice, a serviciilor necesare susținerii efortului de apărare, precum și a resurselor materiale necesare în cazul declarării stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război, astfel cum sunt prevăzute de art. 21 lit. e), art. 23 alin. (4), art. 24 și art. 25 din Legea nr. 355/2009 privind regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război, cu modificările și completările ulterioare;*
 - e) în scopul asigurării și coordonării resurselor energetice și stocurilor de energie pe bază de lignit, antracit, turbă sau huilă necesare prevenirii și gestionării situațiilor de urgență, astfel cum sunt prevăzute de Ordonanța de urgență nr. 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, cu modificările și completările ulterioare;*
 - f) pentru constituirea de stocuri de siguranță la combustibilii necesari pentru producerea energiei electrice, precum și a energiei termice produse în cogenerare, astfel cum este prevăzută de art. 2 lit. f) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012,*

cu modificările și completările ulterioare, în unul dintre scopurile prevăzute la lit. c)-g);

- g) *pentru asigurarea dezvoltării serviciilor publice care folosesc resurse de energie descentralizate, precum consumul dispecerizabil și stocarea energiei pe bază de ulei și lignit, în unul dintre scopurile prevăzute la lit. c)-f);*
 - h) *pentru asigurarea investițiilor în special în producerea de energie variabilă și flexibilă, în stocarea energiei sau în implementarea electromobilității sau în crearea de noi interconexiuni între statele membre ale Uniunii Europene, în unul dintre scopurile prevăzute la lit. a)-f).*
- (4) *Activitatea de punere în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau ulei în sensul alin. (3) se realizează doar cu respectarea obligatorie a celor mai bune tehnici disponibile, denumite în continuare BAT, astfel cum sunt definite potrivit art. 3 pct. 10 din Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării);*
- (5) *Emiterea licențelor și a permiselor pentru prospectarea și punerea în funcțiune de noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau ulei, în conformitate cu una sau mai multe dintre cazurile prevăzute la alin. (3) este condiționată de obținerea, de către solicitant, a unui aviz conform emis de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.*
- (6) *Avizul prevăzut la alin. (5) conține o analiză detaliată pentru a determina încadrarea în cadrul situațiilor prevăzute la alin. (3). Emiterea avizului se realizează în maximum 30 de zile calendaristice de la solicitare.*
- (7) *Capacităților de producere a energiei electrice pe bază de lignit, antracit, turbă sau ulei puse în funcțiune în temeiul alin. (3) nu le sunt aplicabile celelalte dispoziții din prezenta ordonanță de urgență.”*

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

**PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR**

**PREȘEDINTELE
SENATULUI**